

Ivan Pregelj.

Zvodnik.

(Povest od včeraj in danes.)

VI. Podoknica.

TONČKA in Roža ste šli skupaj proti domu. Bilo je že blizu zadnjega kraja in mešičine ni bilo. Zato ste hodili deklici po temi, ki jo je osvetljeval le še prav zadnji soj večerne zarje in zvezde, gubeče se kakor za koprano v poletni sopari, ki se je zgoščevala v hladni sapi od Čavna in Trnovskega gozda v roso in rahlo meglico. Bila je lepa noč, polna omamne trudnosti in zrelosti. Prav nič ni mikalo, da bi človek legel. Dekleti ste zato našli na poti skozi vas še vse hiše žive. Ponekod so sedeli ljudje pred hišnimi vrati in se hladili. Ta in oni je nagovoril dekleti. Tako ste šli proti domu, ne da bi si mogli povedati, kar se je bilo zgodilo med njima pri pevski vaji. Koncem vasi vstric Brda pa je pridržala Tončka Rožo za roko in vzkliknila:

»To mi povej, Roža, ali sem se ti kdaj lagala?«

Roža je osupnila:

»Lagala?« je vprašala presenečeno. »Ali sem se ti jaz? Kaj pa vprašuješ tako neumno?«

»Ni neumno,« je odvrnila Tončka. »Le povej, če sem bila jaz kdaj naproti tebi pokrita ali potuhnjena.«

»Hočeš reči, da sem jaz potuhnjena,« je odvrnila užaljeno Roža. Skušala se je osvoboditi Tončkine roke, pa se ni mogla. Čudno suhotno se je zato nasmejala.

»Smeješ se, odgovoriš pa ne,« je dejala tedaj Tončka ljuto. »Ni sem vedela, da si taka!«

»Kakšna pa sem?« je planila zdaj tudi Roža. »Kaj hočeš? Pusti me!«

Iztrgala se je Tončki. Nato pa je zavrelo jezno iz nje:

»Če mi kaj očitati imaš, očitaj naravnost! Pa saj te že poznam, kako za vsakim stikaš, le pred svojim pragom pomesti ne znaš. No, pej povej! Kaj mi hočeš?«

Tončka se je kakor v zadregi odkašljala. Bridkost ji je šla v grlo in jo hripavila. Nato je povedala:

»Roža,« je rekla, »spremenila si se. Sama vidiš, da mora to vsakdo spoznati, ki ti je le količkaj blizu. In še to ti povem, da celo vem, odkdaj si drugačna. Od one nedelje, lej, ko se je tisti neumni mlinsarski študent pred cerkvijo obregnil ob našega gospoda Naceta. Zdaj pa reci, ali sem prav videla ali ne. Pa taji, če smeš in moreš.«

»Mir mi daj,« je vzkliknila Roža. »Nič se nisem spremenila. Pa kaj tebi sploh mar! Pej, saj tudi jaz svoje vem in ti naravnost povem. Sita, vidiš, prav do grla sem že sita tvojega varištva in nadzorstva. Ali sem ti kaj dolžna, Ali mi moreš kaj očitati? Jaz tebi pač! Da si mi zavistna, ker sem lepša kot ti, bogatejša in mlajša. Pa tega niti skriti ne znaš. Zdaj imaš, kar si hotela.«

Umolknila je. Tončka je globoko vzdihnila. Potem je prišla Rožo za roko in prosila:

»Roža, odpusti mi, če sem te žalila. Žaliti te nisem hotela. To pa, kar si za zadnje rekla, ti ne veš, kako me je hudo zbolelo!«

Zajokala je tiho in rekla ihteče:

»Res je. Zavistna ti nisem bila ljubosumna pa, ljubosumna, kaj jaz vem, kako. Pa mi veruj, da sem krotila to svojo slabost. Verjemi, stokrat sem se krotila...«

»Dajve že mir,« je presekala kratko Roža. »Naj bo pozabljeno to nocojšnje. Bodive si prijateljice. Vsega si zaupati vendar ne moreve. Pustive si zato vsaka svojo svobodo. Saj nisve pri spovedi. Tam je tako, da morata oba vedeti vse.«

»Prav Roža,« je rekla Tončka navidezno vedro. Žalost v njenem srcu pa ni ugasnila. Tončka se je jasno zavedela, kaj je hotela urediti z Rožo in kako si je sama v svojo preneglo jezo zaprla pot do zaupnosti Rožine. Prav tako malo je vedela, kakor prej, kaj se godi v Roži. Vsakdanje mirno je tedaj spregovorila Roža:

»Torej ob nedeljah se bomo odslej vadili pri gospodu Ignacu. Lej, kakor da je vedel.«

»Kaj pa?« je vprašala Tončka.

»Kaj ne veš? Da ima učitelj Kerkoč tudi svoj zbor in se bodo učili ob sobotah.«

»Ne vem,« je rekla trpko Tončka.

Nekaj trenutkov je molčala, potem pa jo je zopet zmogla njena bridka rezkost. Vprašala je trdo:

»Le to se čudim, kako ti to veš!«

Roža je trpko obstala. Potem je rekla hladno, skoraj sovražno:

»Tončka! Sita sem te! Lahko noč!« Stekla je po poti naprej. Tončka je čutila, da je izgubila svojo moč do nje. Žalostna je šla skozi noč...

* * *

Tončka je legla, a ni mogla spati. Grizlo jo je in vznemirjalo. Ves dogodek z Rožo ji je bil pred duhom. Pred očmi ji je vstajala prijateljica v čudni, neprijetni podobi. To je bilo razvajeno dekle, samoljubno, potuhnjeno. »Saj ji bo še žal,« je trpela Tončka in se zopet kesala, da se mora zalotiti zopet in zopet pri mislih, ki niso za Rožo kaj prijateljske. Hotela je čuvstvovati o Roži kakor resnično dobro misleča prijateljica, kakor nekaka odgojiteljica, ki je odgovorna za dušni blagor izročenihi ji varovank, pa ji je vstajala zopet in zopet boleost, da se Roži godi bolje nego njej sami. Zavidala je, res je zavidala, po sili zato sovražila. Pa je vedno zopet našla moči, da se je ustavljala temu človeškemu, naravnemu občutju. Po dolgem boju se je našla, umirila. Roke je sklenila na prsi in s široko odprtimi očmi strme v temó, je začela moliti:

»Mati Marija! Pomoč kristjanov, tolažnica žalostnih, pribežališče

grešnikov! Devica prečista, Ti meni pomagaj in me razsvetli. In prijateljico Rožo, Gospa sveta čuvaj, brani! Daj ji dobrega sveta! Zdrava Marija, milosti polna...«

Z molitvijo na ustih je dekle zaspalo. Tedaj pa jo je nekaj rezko dvignilo iz sna. Zmedeno je iskala v temi. Skozi rože na oknu je sijal že prvi dan okoli štirih po polnoči. Prijetna jutranja tihota je vela ob oknih. V tej tišini pa je bilo čuti troje ali četvero moških glasov, ki so se oglašali v zborni pesmi. Tončka je poslunila in nato planila iz postelje k oknu. Pogledala je ven. Pred njenim oknom ni pel nihče. Tudi pod hišami sosedov je bilo vse tiho. Pesem je prihajala višje gori s Tabora od Valičevih. Tončko je streslo. Kdor je pel, je pel Roži. Tončki je zopet zajela srce bridkost. »Njej pojejo, meni ne bodo nikoli,« je trpela. Pa se je zopet umirila in poslušala. Pesem se je oglašala neprikrito, brez ozira:

»Odpri tedaaaj... odpri tedaaaj,
ti cvet deklet! Pomlad je spet!«

Tončka je vzkliknila od začudenja. Po glasu je spoznala, da je eden med nočnimi pevci malinarski Štefan.

Tisto minuto je ugenila, kaj neki se godi z Rožo...

Do jutra ni zaspala. Vstala je bleda, bolna in šla k maši. Gospod Ignac je stopil v spovednico. Že se je deklica dvgnila, da bi pristopila, pa jo je nekaj vrglo nazaj v klop.

Tako je bila pri maši in molila. Odleglo ji pa ni. Roža jo je bolela. Jezila se je nanjo, po sili ji je morala želeti kaj hudega. Na drugi strani pa je vpilo njeno srce:

»Za Rožo, Mati Marija! Da bi se ji kaj hudega ne pripetilo! Zdrava Marija, Mati božja...«

Še marsikatero noč poslej je Tončka poslušala, ali se ne bo morda oglasila znova podoknica pri Valičevih. Ni se oglasila. Tončki pa ni odleglo kljub temu.

Tudi z Rožo govoriti, se ni upala...

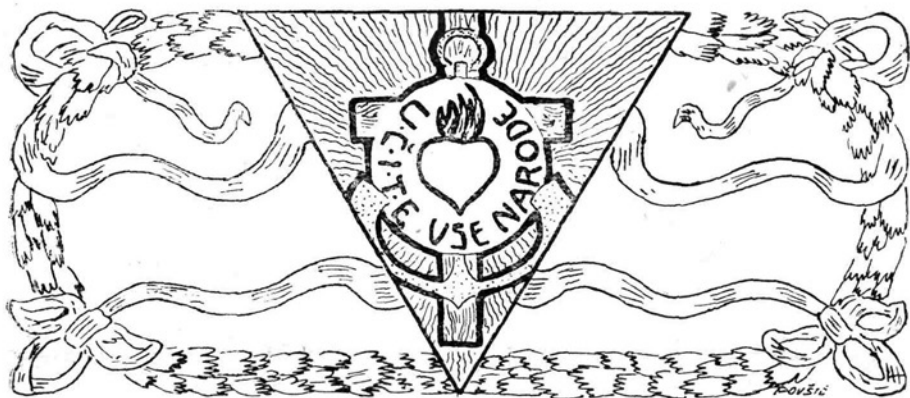

Vernim fantom!

Dne 21. junija bodo v Rimu zaključili Alojzijevo jubilejno leto. Ta praznik ne sme iti neopaženo tudi mimo nas. Toplo priporočamo vsem fantom, naj ta dan — kjer je mogoče — prejmejo sv. obhajilo in ponovijo svojo obljubo.

Z veseljem ugotavljamo, da naš poziv k duhovnim vajam in podpisovanju Alojzijanskega življenjskega pravila, ni našel gluhih ušes. Saj je bilo v tem letu samo v naših društvih 26 konferenc, duh, vaj in tridnevnic s skupnim sv. obhajilom. Posamično so pa praznovala jubilejno leto skoro vsa disciplinirana društva. Organizacija je — vkljub pomanjkanju sredstev in moči — storila, kar je mogla. Izdali smo med drugim tudi posebno jubilejno številko v čast mladinskemu vzorniku. Vseh fantov se je podpisalo 4612. Najslabše so se obnesli oni kraji, kjer ni kat. društev.

Želimo ob sklepu jubilejnega leta, da bi podpisana obljuba ne ostala samo na papirju. Mladinski zavetnik naj vam obilo poplača vnemo, ki ste jo pokazali ob priliki jubileja!

POMENKI. Apostoli narodov.

BLIŽAJO se prazniki velikih klicarjev božjih, med katere prištevamo sv. Ivana Krstitelja (24. junija), apostolska prvaka sv. Petra in Pavla (29. junija) ter naša slovanska apostola sv. Cirila in Metoda (5. julija). Dasi loči te svete može razdobje časa in razmer, vendar jih družijo vse velika misijonska naloga, da »razsvetlijo one, ki sede v temi in smrtni sencii«.

Sv. Ivan Krstitelj.

V težkih dneh, ko je bil ves paganski svet obupan ter je potr pričakoval nenavadnih gododkov od vzhoda, v usodnih dneh, ko so Judje zdihovali pod kruto roko rimskih oskrbnikov in vladarjev iz krvoločne Herodove družine je zadonel na obrežju Jordana, blizu mrtvega morja glas zadnjega preroka, klicarja k pokori — Janeza Krstnika.

Odkod ta mož, odet v razkavo haljo, prepasan z usnjenim pasom? Rojen je bil na čudežen način v Judovskem gorovju na zahodni strani Jeruzalema v ljubki, cvetoči dolini, kjer še dandanes leži lepa vas Sv. Janez v Gorovju (Ajn-Karim). Njegov oče je bil duhovnik Caharija, mati Elizabeta je bila istotako duhovnikova hči. Bila sta oba pobožna, pravična pred Bogom ter sta natanko izpolnjevala vse zapovedi in postave.

V visoki starosti je zvedel v templju, da bo njegova žena Elizabeta v kljub visokim letom dobila sinu, ki bo pripravljat pot Mesiji. Napoved se je uresničila — pol leta pred rojstvom Jezusovim je prišel na svet Janez Krstnik. Zato ga slikarji radi upodabljajo kot tovariša Kristovega, ki se z njim igra. Osmi dan po rojstvu je bil deček obrezan. Pri tem slovesnem trenutku je dobil ime Janez. Presrečni oče je v pričo zbranih gostov, poln radosti in hvaležnosti do Boga, opeval sinovo nalogo, rekoč: »In ti deček boš imenovan prerok Najvišjega; pojdeš nazneč pred obličjem Gospodovim pripravljat njegova pota, dati spoznanje njegovemu ljudstvu, da bodo mogli dobiti odpuščanje grehov po pristrčnem usmiljenju našega Boga, ki nam je poslal Mesija, Odrešenika, da razsvetli nje, ki sede v temi in smrtni sencii ter vodi naše noge na pot miru.« Veličastna naloga! Mesija bo

prišel za vse narode, ki sede v tminah in sencah nevednosti in malikovanja, ne pa samo za judovsko ljudstvo in njegov zunanji sijaj, kakor so zmotno učili farizeji.

Kristus in sv. Janez.

Deček je rasel in se krepil v duhu. Starši so ga vzgajali skrbno, zavedajoči se njegovega vzvišenega poklica. Ljudskih šol takrat ni bilo, pač pa so bili čez in čez po deželi pismotki za odrasle. Večinoma so pa sinove poučevali očete, ki so bili v postavi dobro poučeni. Janez ni potreboval drugega učitelja, saj je bil njegov oče duhovnik, dobro poučen in izšolan v svetem pismu. Oče sam je svojemu otroku pripovedoval o namenih, ki jih ima Gospod ž njim, zato je vzgoja Janezova od mladosti resna in stroga.

S tridesetim letom je šel v puščavo ob zahodnem obrežju Mrtvega morja; v tej puščavi so živeli judovski puščavniki, imenovani Eseni. Sredi skalovja in penečega se Jordana je vzdignil svoj preroški glas oznanjajoč pokoro. Ljudje so trumoma drli k Jordanu poslušat čudnega preroka. Mimo puščave ob Jordanu je vodila trgovska in vojaška cesta iz Jeruzalema čez Jordan v Arabijo. Na tej cesti je bilo vedno dovolj popotnikov, ki so raznašali Janezove nauke in klicali ljudi k Jordanu. Klic preroka ob Jordanu se je pa glasil: »Pripravite pot Gospodu! Bliža se odrešenje!« Nekega dne se je zgodilo to, česar je Krstitelj željno pričakoval. Prišel je Kristus iz Nazareta in zadnji prerok stare zaveze je imel čast in dolžnost, predstaviti ljudstvu. Krista, ustanovitelja nove zaveze. Odslej je bila naloga Krstnikova dopolnjena: pripravil je pot Gospodu. Zapustil je nižave Jordana in se umaknil v Enon, v severno Samarijo blizu galilejske meje. Povod temu umiku je bilo smrtno sovraštvo, s katerim je Krstnika zasledoval Herod Antip, sin Heroda Velikega. Zavrgel je svojo pravo ženo, hčerko kralja Arete in svojemu bratu Filipu, ki je mirno živel v Rimu, odpeljal njegovo ženo Herodiado. Ker je Herod živel z ženo svojega še živečega brata, ki mu je bila kot nečakinja v sorodu, je bilo to nezaslišano pohujšanje vsemu ljudstvu. Krstnik ni mogel molčati. Kar naravnost brez strahu je povedal Herodu v obraz, da krvoskranstvo ni dovoljeno. Herod se je raztogotil. Še bolj je zbesnela pohotna Herodiada, ki je zahtevala, naj Krstitelja umoré. Zato se je prerok umaknil v Samarijo, kjer je gospodoval Poncij Pilat.

Farizeji pa in judovsko starejšinstvo so zasačili Janeza in ga izročili Herodu, ki bi Janeza sicer rad umoril, a si ni upal vsled ugleda, ki ga je vžival prerok med ljudstvom. Zato ga je zaprl v trdnjavo Mahér, visoko v moabitskem pogorju. Herod sam je imel tudi strah pred Janezom radi izrednih dejanj. Herodijada je pa komaj čakala dneva, da bi se maščevala nad prerokom, ker se je bala, da bi se Herod ne izpreobrnil in ne pretrgal prešustne zveze z njo.

Bližal se je Herodov rojstni dan. Trdnjava Mahér je oživila. Nešteto gostov je prihajalo na razkošno pojedino. Povabili so tudi razzudane plesavke, da bi pred njimi proizvajale nespodobne plese. Gostje, siti in polni vina so se ob teh pohotnostih naslajali. Razuz-

danost je dosegla višek, ko je Herodiada poslala v obednico svojo hčer iz prejšnjega zakona, imenovana Saloma. Hči, pohotna kot mati, je začela pred gosti svoj nesramni ples. Velikaši in Herod so se naslajali. V svoji prešernosti in vinjenosti je Herod hotel poplačati Salomi slastno zabavo, ter ji rekel: »Prosi me, karkoli hočeš, in dal ti bom!« Mlada pohotnica je hitela k materi. Sedaj je prišel ugodni trenutek maščevanja. Mati naroči hčerki, naj zahteva v skledi glavo Janeza Krstnika. Herod se je zgrozil. Radi prisege noče gostov užastlostiti. Pošlje rablja z naročilom, naj Janeza v ječi obglavi ter prinese njegovo krvavo glavo v skledi.

Krstitelj je bil umorjen. Padel je mučeniške smrti, ker je branil svetost zakona. Tako je končal svoje življenje možvelikan, o katerem je Kristus sam trdil: »Kar so jih rodile žene, ni nobenega večjega preroka, kot je Janez Krstnik!«

Apostolska prvaka.

Že od pamtiveka se praznuje praznik sv. apostolov Petra in Pavla 29. junija, na dan njiju preslavne mučeniške smrti. Istega dne pa obhajata oba apostola svoj god nele zato, ker sta isti dan prejela mučeniško krono, temveč tudi za to, ker sta prvaka apostolov: Peter, od Krista postavljena skala cerkve, Pavel največji misijonar te cerkve, Peter pastir, Pavel učitelj. Vkljub skupnemu praznovanju dne 29. junija, praznuje cerkev naslednji dan 30. junija še poseben praznik v čast sv. Pavlu. Velika naloga, ki sta jo prejela oba apostola, je obstajala v tem, da sta Kristusov nauk širila nele v mejah judovske zemlje, temveč, da sta luč evangelija zanesla med pagane. Življenje teh dveh noče je tako bogato in globoko, da niti oddaleč ni mogoče opisati ga tako, kot bi želeli. Le par drobtinic iz njunega plodovitega delovanja!

Simon — Peter.

Rojen je bil v Betzajdi, ne daleč od Kafarnauma ob Genezareškem jezeru. Imenoval se je prvotno Simon, po očetu Jonu ali Janezu tudi Simon Jonovič. Bil je kot njegov brat Andrej, ribič. Poročen je bil kot prvi ustno izročilo s Konkordijo in imel hčerko Petronilo. Tašči je bilo ime Iyana. Pri njej in pri bratu je živel potem, ko se je oženil. Pozneje se je preselil v Kafarnaun. V njegovi hiši je ostajal Gospod, ko se je mudil v Kafarnaumu; v njej je storil tudi več čudežev.

Peter si je služil kruh z ribištvom, vendar ni zanemarjal duše. Ko je slišal o preroku Janezu Krstitelju, ga je šel poslušat. Tu ob Jordanu v Betaniji ga je pripeljal pred Kristusa brat Andrej. Kakor hitro ga je Gospod videl, mu je dejal: »Ti si Simon, Jonov sin; odslej se boš imenoval Peter, t. j. Skala. Z izpremenjenim imenom mu je Kristus označil prihodnji poklic prvaka apostolov, temelja sv. cerkve. Po srečanju z Jezusom se je Peter vrnil zopet v Kafarnaum, kjer se je začasno oprijel zopet ribištva, dokler ga ni Gospod po obilnem lovu poklical, da je potegnil čoln h kraju, vse popustil in šel za Njim. Izmed dvanajsterih je bil izvoljen za prvaka v kljub temu, da je Gospoda zatajil. Z vero, ponižnostjo in dejansko ljubeznijo je popravil svoj greh in bil pozvan na najvišje dostojansko mesto na zemlji. Že na binkoštni praznik se je na njegov govor izpreobrnilo 3000 ljudi. Z Janezom sta v Jezusovem imenu ozdravila hrome ga

človeka in ob tej priliki bičala z besedami neverne farizeje. Vsled tega je sodni dvor zaprl Petra in Janeza, pozneje še druge apostole ter jih velel bičati. Mnogo vernikov je iz strahu zbežalo iz Jeruzalema

Cerkev. A zgodilo se je nasprotno. Verniki so še bolj razširili evangelij ter osnovali po mnogih krajih cerkvene občine. Tudi Peter zapusti Jeruzalem. Gre v Samarijo in odtod v mesto Lido. Tam ozdravi bolnika Eneja, ki je že osem let mrtvouden ležal v postelji. Iz Lide nadaljuje pot v Jope. Tam obudi Tabito in pridobi za Kristusa vse mesto. V prikazni ga je Bog pozval, naj ne oznanja evangelija samo Judom, temveč tudi paganom. V Cezareji sprejme v Cerkev prvega pagana, stotnika Kornelija. Potem odide v Antiohijo in ostane tu sedem let.

Palestino ter odjadral v svetovno mesto Rim, odkoder le je leta 50ega vrnil nazaj v Jeruzalem k apostolskemu zborovanju, kjer je predsedoval. Zopet je odšel v Rim in bil priča preganjanju kristjanov za vladanja cesarja Klavdija. Pod kruto vladjo cesarja Nerona je moral glavar Kristusove cerkve gledati najgroznejša preganjanja kristjanov. Prišla je vrsta tudi nanj. Leta 66ega ga zgrabijo in vržejo v ječo.

Savel — Pavel.

Približno istega leta kot Kristus se je v Tarzu v Mali Aziji rodil Pavel (majhen). Njegov oče je bil Simon, bogati rimski državljani, ki je odločil nadarjenega sina za rabija. Poslal ga je v Jeruzalem v šolo k slovečemu učenjaku Gamalilu. Savel je postal strasten farizej, ki je preganjal učence Gospodove in jih vlačil v ječe. Ko je šel z istim namenom v Damask, ga je prehitela milost božja. Bliskoma ga je obsijala nebeška svetloba. Na tleh ležeč, zasliši besede: »Savel, Savel, zakaj me preganjaš!« »Kdo si, Gospod?« vpraša Savel. »Jaz sem Jezus, ki ga ti preganjaš!« »Kaj hočeš, naj storim?« vpraša tresoč dalje. »Pojdi v Damask, tam boš zvedel, kaj ti je storiti!« Pavel stori, kakor mu glas veleva. V Damasku pride k njemu učenc Ananija, ki ga krsti, na kar je Savel izpreobrtnjen začel takoj oznanjevati Jezusov

navk. Da se v nebeške resnice še bolj vtopi, se umakne v tihoto arabske puščave. Tri leta se s premišljevanjem in zatajevanjem pripravlja na bodoči poklic. Navdan z apostosko gorečnostjo, pride v

Jeruzalem, da bi videl tudi Petra. Kmalu potem nastopi svoja misijonska potovanja po Mali Aziji. Leta 58ega se vrne v Jeruzalem. Farizeji se zarote, da ne bodo prej niti jedli niti pili, dokler ne umejo Pavla. A rimski tribun Klavdij Lizija ga sprejme v svoje varstvo. Pošlje ga k namestniku Feliksu v Cezarejo, kjer je bil Pavel dve leti zaprt v ječi. Kot rimski meščan je zahteval, naj ga sodi cesar. Radi tega ga pošljejo v Rim, kjer ga na podlagi daljšega zaslišanja oprosté.

Vrnil se je v Malo Azijo, prepotoval Grčijo in prišel skozi Dalmacijo celo v Ilirijo. Po pravici se sam imenuje »učenic narodov«. Toliko ni storil nobeden za Kristusa in nihče izmed apostolov ni toliko pretrpel. Bil je imeniten govornik, delaven in odločen, poln nesebičnosti in požrtvovalnosti pravi misijonar. Slednjič so ga v Rimu ujeli in zaprli.

Mučeništvo apostolskih prvakov.

Preteklo je 66 let po rojstvu Gospodovem. V velikansko mesto Rim, središče sveta, potujeta dva neznatna moža. Tujca sta, barbara iz Palestine doma. Borna je njuna obleka, skriti se mora pred bogatimi rimskimi tunikami. Kaj hočeta tujca? Velikanski načrt imata: V tem Rimu, ki je štel tedaj več kot milijon prebivalcev, nad 400 ulic, 420 trgov, 860 kopališč in 470 malikovalskih templjev — sta hotela ustanoviti temelj Kristovi cerkvi. Sredi zmote, pregrehe, malikovalstva, najostudnejše razbrzdanosti — sta hotela uvesti Kristusov nauk o premagovanju in odpovedi. — Bosta uspela? »Vse premorem v Njem, ki me krepča,« je dejal apostol narodov in ni se zmotil.

V nekem mestu zunaj mesta sta začela pridigovati. Ljudstvo je vrelo skupaj. Celo cesarjev učitelj Seneka in točaj Patroklus sta se izpreobrnila. Cesar Neron je zato zvedel in začel besneti kot ranjena zver. Iskal je ugodne prilike, da bi se maščeval nad kristjani. V svoji peklenski zlobi ukaže zažgati Rim. Strašen požar je pokončal deset rimskih okrajev. Med požarjem je kruti požigalec s stolpa opeval požar v Troji in se v razbrzdani strasti radoval nesreče. Da bi sum odvrnil od sebe, je začel dolžiti požiga — kristjane. Strašno jih je preganjal. Ene je ukazal zaviti v živalske kože in je naščuval nanje besne pse, da so jih klali. Druge je dal križati, zopet druge je ukazal poviti s slamo, namazati s smolo ter jih v noči zažgati, da so mu umirajoči svetili, ko se je sprehajal po vrtovih. Kot nevarna prevratneža je velel takoj zapreti sv. Petra in Pavla. Sv. Petra vrže v mamertinsko ječo. Ta ječa je bila grozna luknja, 3 m široka, globoko pod zemljo z eno samo odprtino zgoraj. V tej ječi je trpel apostolski prvak devet mesecev. Sv. Pavel ni bil zaprt v tej ječi, ker je bil rimski državljan ter je zahteval pred sodnijo, naj ju oba izpuste. Prošnje in dokazi so bili zastonj. Isti cesar, ki je dal umoriti lastno mater Agripino, po poli brata Britanika, lastno ženo Oktavijo, varuha Bura, priležnico Popejo Sabino in svojega učitelja Seneka — je obsodil oba apostola k smrti.

Leta 67ega dne 29. junija so peljali prvaka apostolov skupno na morišče. Neron bi videl rad, da bi bila oba križana; a sv. Pavla ni smel križati, ker je bil rimski državljan. Oba je ukazal bičati na onem mestu, kjer stoji dandanes cerkvice sv. Marije onstran Tevere. Tu sta se apostola poljubila in ločila.

Osemdesetletni starček Peter je nesel križ proti vatikanskemu

griču. Pred smrtjo je imel le še eno prošnjo: naj ga križajo z glavo navzdol, ker se čuti nevrednega, biti tako križan, kakor je bil križan Gospod. Prošnjo mu uslišijo in prvak apostolov je umrl na istem mestu, kjer se dandanes dviga ponosna cerkev sv. Petra.

Pavla pa so peljali po drugi cesti proti Ostiji. Pri Salvijskih studencih so mu zavezali oči, ga priklenili k strebru in mu z mečem odsekali glavo. Ko je glava padla na zemljo, je trikrat cdskočila in iz tal so privreli trije studenci, ki teko še dandanes (Tre fontane) Glavi sv. apostolov hranijo dandanes v baldahinu nad obhajilnim oltarjem cerkve sv. Janeza v Lateranu, trupli pa sta pokopani v največji cerkvi sv. Petra v Rimu, ki ima prostora za 54.000 ljudi. Grob sv. Petra leži pod zemljo. Tu v sredi katoliškega sveta, počivata v kraljici vseh cerkva apostola, združena v delu za Kristusa v življenju, trpljenju in smrti. Njen blagoslov pa spremlja Cerkev božjo, ki je prejela božje zagotovilo, da je peklena vrata ne bodo premagala.

Sv. Ciril in Metod.

Petega julija slavimo praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Letošnja proslava je tembolj pomembna, ker poteka ravno letos 1100 let, odkar je bil rojen sv. Ciril, nazvan Konstantin. Za ta jubilej je izdal sveti oče posebno odlično pismo, v katerem proslavlja zasluge sv. solunskih bratov in toplo priporoča delo za združitev kršč. vzhodne cerkve. Ker je torej letošnje praznovanje obenem velevažni jubilej, naj tudi mi po svojih skromnih močeh proslavimo prva misijonarja, ki sta prinesla našim pradedom luč sv. vere in položila temelj slovanski narodni izobrazbi.

Življenje sv. bratov.

V mestu Solunu na Grškem je živel pred 1100 leti odličen cesarski uradnik Leon. Rodila sta se mu dva sina: starejši Metod (rojen l. 810) in mlajši Konstantin (r. 827 l.). Želja očetova je bila, da se sinova izobrazita v dostojanstveniku, ki bosta delala čast domači hiši. Poslal je oba v Carigrad na visoke šole. Cirilu je šlo učenje tako lahko, da so ga tovariši sploh imenovali »modrijana«. Postal je učitelj modroslovja, Metod pa je stopil v državno službo kot cesarski namestnik v neki slovenski pokrajini, a se je tej službi kmalu odpovedal.

Bog je poklical sv. brata v duhovski stan. Odzvala sta se božjemu klicu ter stopila v samostan na visoki gori Olimp. Leta 861. je šel Konstantin oznanjevat sv. vero paganskim Kazarom, za njim je prišel tudi Metod. Po uspešnem delovanju so ju predstojniki zopet poklicali nazaj v samostansko tihoto.

Pisalo se je leta 862., ko so prišli na carigrajski dvor k cesarju Mihaelu odposlanci moravskega kneza Rastislava prosit slovenščine večjih misijonarjev. Visokorasli možje iz Morave so vzbudili splošno pozornost. Takole so govorili cesarju:

»Mnogi učitelji krščanstva so prišli k nam iz Italije, Grecije in Germanije, ki nas poučujejo, vsakteri drugače. Mi Slovani pa smo ljudje preprosti in neučeni ter nimamo nikogar, ki bi nas učil pravice v našem jeziku! Zato o gospod, nam pošlji takega moža, ki bo zmožen govoriti naš jezik.«

Car Mihael je velel takoj poklicati sv. brata Cirila in Metoda, ki sta umela slovanski jezik. Sprejela sta ponudbo in se začela pripravljati na pot. Konstantin je sestavil še pred odhodom slovanske pismenke, nazvane glagolica. Prestavil je v slovanski jezik nedeljska berila in evangelije ter jih vzel s seboj na Moravsko. Za književni jezik je sprejel narečje, ki so ga govorili v okolici Soluna in mu je

Sveta blagovestnika na Moravskem.

bil sam privajen izza otroških let. Ko sta prispela na Moravsko ju je ljudstvo s kraljem Rastislavom sprejelo z neizmernim veseljem, zlasti ko je slišalo božjo besedo v domačem jeziku. Sv. brata sta tudi na Moravskem nadaljevala slovstveno delo in tudi pri službi božji vpejla slovanski jezik. Tako so naši pradedje pri najsvetejši daritvi prepevali Bogu v domači besedi. Seveda so sovražniki tožili sv. brata, češ, da sta zoper Rim, ker uvajata v bogoslužje barbarski jezik. Papež Hadrijan ju je poklical na odgovor. Ponosno in odločno sta zastopala zapoved sv. pisma, da moramo Boga hvaliti v *vsakem* jeziku. Hadrijan in pozneje papež Janez VIII. sta odobrila rabo staroslovenskega jezika in mu dala s tem isto čast kót grškemu in latinskemu. Ta staroslovanski jezik se je rabil nemoteno do danes na mnogih krajih v Istri, Dalmaciji in sosednjih otokih.

Ker je manjkalo svetima bratoma duhovnikov, sama pa jih nista mogla posvetiti, ker sta bila le duhovnika, ne pa škofa, zato sta šla 868. leta v Rim. Ravno v teh letih se je začel v Carigradu pripravljati

cerkveni razkol. Ko je papež zvedel, da sta apostola znana v Carigradu, je oba takoj sprejel in posvetil v škofa. Konstantin, po svojem škofovskem posvečenju imenovan Ciril, je umrl dne 14. februarja v Rimu ter je bil pokopan v cerkvi sv. Klementa, kjer počiva še danes.

Metod pa se je vrnil na Slovensko kot nadškof in deloval v Panoniji ob Elatnem jezeru. Nemški škofje so ga neprestano črnili v Rimu in mu podtikali krivoverstvo. Trikrat je moral v Rim, celo zaprli so ga v ječo. Papež Janez VIII. je spoznal grdo nevoščljivost nemških škofov ter je Metodovo delovanje popolnoma odobril in potrdil njegove nadškofijske pravice.

Sveti nadškof je vztrajno deloval za Kristusa. Bogat na zaslugah, utrjen v kreposti vsled neprestanih preganjanj in zaprek, je umrl dne 6. aprila l. 885. na Velehradu, kjer počiva v ondodni cerkvi. Tam je imel zadnja leta svojo prestolico. Letos bodo šli obiskat naši verni bratje njegov grob. Naj ob tej priliki pohitijo z njimi tudi naše molitve in prisrčna hvaležnost do sv. bratov, ki sta vkljub grožnjam in preganjanju krepko branila narodni jezik v Cerkvi, ki je postavljena za vse narode.

Pokristjanjenje naših pradedov.

Dočim so naši severni bratje imeli srečo, da so v domači besedi slišali sv. blagovest in jo radostno sprejeli, so se pa naši pradedje dolgo časa upirali krščanstvu. Prišli so v sedanje kraje iz velike sarmatske nižine na Ruskem koncem 6. stoletja, ko so se za časa preseljevanja narodov umaknili iz vzhodnih alpskih dežel Longobardi. Lotili so se poljedelstva. Obkoljeni so bili z ene strani od Longobardov z druge od Obrov, ki so jim pravili tudi Pasjeglavci. Slovenci so bili bojevit narod. V neprestanih napadih in bojih so se izurili in s svojo bojevitostjo dosegli celo lastno državo, ki jo je vladal kralj Samo (624—658) in je obsegala vse dežele od Krkonošev do jadranskega morja. Slovenci so živeli v stalnih zvezah s paganskimi Obri in so z njihovo pomočjo klestili Bavarce, Longobarde in Furlane. Kristjane so sovražili in paganstvo čuvali z vso močjo. Šele sredi 8. stoletja so pretrgali zveze z Obri in iskali pomoči pri krščanskih narodih. Za časa vladanja Karola Vel. so imeli narodi na ponudbo, naj sprejmejo krščanstvo, ali pogin. Obri so zavrgli ponudbo in so zato že v 9. stoletju izginili brez sledu. Slovenci pa, dasi majhen narod, so se ohranili do danes ker so spoznali dan svojega obiskanja.

Krščanstvo so širili med Slovenci v naših deželah patriarhi iz Ogleja in Čedadada, ki sta jim bila najbližja. Ob velikih rimskih cestah so najpreje nastajale krščanske naselbine. Take ceste so vodile: ena skozi vipavsko dolino, čez Hrušico v Emono (Ljubljano). Po njej je hodil patriarh Pavlin, rodom Friulec blizu Čedadada. Paganska stranka ga je pa napadla in prepodila. Druga cesta je peljala iz Čedadada po nediški dolini v Bovec in čez Predel. Od Kobarida se je cepila cesta proti Tolminu. Važna cesta je vodila tudi čez Kras, ki je prejemal Kristusov nauk iz samostana sv. Ivana ob Timavu. Ob teh cestah je najpreje vzcvetelo krščanstvo, dočim se je v gorah ohranilo malokvanje še dolgo, dolgo časa. Pa tudi ob cestah ni šlo vse tako gladko, kot so misionarji pričakovali. Tako čitamo, da so na cesti, ki pelje iz

Kobarida v Tolmin še leta 1331lega, siloma posekali drevo in zamašili studenec, kjer so obhajali paganske daritve.

Odkod ti pojavi? Dvojna je krivda, ki jo nosijo misionarji: z vero so širili tuji jarem in niso poznali našega jezika. Ni čudo, če vsled tega krščanstvo ni uspevalo. Lepo opisuje te žalostne razmere za časa pokristjanjanja Gregorčič:

In prišli so, krstiti jih želeč
v levici križ, a v desni meč,
in dede naše so krstili
sred dednih širnih njih planjav,
a ko so krst zvršili,
njih dom je bil in tuji meč krvav.

Misionarji so hodili kar z vojsko. Premagane so poučevali v veri od 7—40 dni, nato so jih prvo nedeljo krstili na ta način, da so jih med krščenjem potapljali v vodo. Tako hitro in prisiljeno izpreobrnjenje pač ni moglo pognati korenin. Zato so cerkveni zbori določili, naj se povsod skrbi predvsem, da bodo krščeni v veri dobro poučeni, ker bi sicer samo oblivanje z vodo kaj malo pomagalo. Pouk naj bode mil in prizanesljiv, zato naj se oznanjuje paganom evangelij ljubezni in ne meča. Ni čudnega, če so se dedje uprli duhovnikom in jih večkrat pomorili, kot toži patriarh Pavlin v pismu na Karla Velikega.

Gostoljubnost naših pradedov.

Naši pradedje so spoštovali gostoljubnost. Vsakega tujca so prijazno sprejeli, ponudili so mu kruh in sol ter mu dali prenočišče. Ko bi znali misionarji za njih šege in jezik, bi vse bolj uspešno delovali. Kako hitro so se oprijeli sv. vere Panonski Slovenci, kjer sta misionarila sv. Ciril in Metod. Zakaj? Pridigovala sta v domačem jeziku in stem pripomogla, da so se severni bratje ubranili potujčevanju. Iz istega razloga pa niso uspeli misijoni v naših deželah. Oglejci niso imeli dobrih misionarjev. Našega jezika niso poznali. Duhovnik Blancidij, ki je učil med našimi pradedi krščanstvo okrog 9. stol. se pritožuje, da nima uspehov, ker ne pozna jezika (idioma carens). Vendar je bil vpliv romanizma iz Ogleja neprimeroma slabši kot vpliv germanizma iz Salburga, kateremu so bili podvrženi naši pradedje ob Dravi in Savi. Naši predniki so se razmeroma še svobodno gibali in krepko branili svoj jezik, dočim so rojaki onkraj Drave vtonili v ponemčevanju.

Šele v 10. stoletju so se razmere zboljšale. Brižinski škofje, ki so imeli posestva v Škofji Loki, so izrecno naročali duhovnikom, naj se uče slovenščine in naj molijo molitve z verniki v slovenskem jeziku. Tako so nam ostali še dandanes pisani obrazci očitne spovedi, vere in očenaša v našem jeziku in so najstarejše priče prvih literarnih početkov v našem narodu.

Odkar so pradedje dobili svoje lastno duhovništvo, je vera Kristusova prodrla v njihovo življenje tako, da je zgodovinar Helmod zapisal v 12. stoletju o naših prednikih sledeče besede: Ni ga naroda, ki bi bil poštenjši in bolj zvesto vdan božjemu češčenju in duhovnikom. (Nec est nulla gens honestior et in cultu Dei et sacerdotum veneratione devotior.)

Naj bi naš rod še nadalje ljubil Boga in svoje duhovnike, ki so sinovi njegove krvi! Zgodovina nas uči, da je zgodovina krščanstva, zgodovina omike. V istem hipu kot je naš rod sprejel kršč. vero, je vstopil v krog kulturnih narodov. K temu mu ni pripomoglo ne germanstvo, ne romanstvo — temveč le moč katoliške cerkve, ki je iz barbarov napravila kulturni rod, kateri ne bo nikdar zabil hvaležnosti do svojih velikih apostolov.

Kresovanje.

Na predvečer praznika sv. Krstitelja vlada pri nas navada, da zažigajo na holmih kresove. Že dolgo prej zbirajo fantje dračje v skladovnice, da se posuši. V gozdu vsekajo mlaj in ga zasade sredi med grmado. Na mlaju mora viseti venec iz ivanških rož, ki ga spleto dekleta. Nad mlajevim vršičkom plapola zastavica. Na kresni večer vas oživi. Dekleta pleto vence, fantje sestavljajo kres in hodijo po hišah iskat suhljadi, možje modrujejo, otroci tekajo smerttja polni veselja in pričakovanja. Nad vežna vrata približajo vence na omrežja oken pa vesijo praprotno vejice. Bliža se mrak. Grmada je pripravljena, možnarji nabiti, vas zbrana. Iz zvonika se oglasi zvon. Vse moli. Nato počí možnar. Vesel vrisk zadoni po vasi. Fantje prineso glovne in zapalijo grmado na štirih krajih. Plamen švigne, vriski ponovno zavro, pesem vstaja, radost prekipeva. Kot kresnice se

Kresni večer.

vžigajo kresovi na bližnjih vrhovih. Grmada žari za grmado — strel odmeva za strelom, vrisk se čuje za vriskom. — V srcih se vzbude spomini, ki jih poživlja bujna domišljija. Pripovedujejo o možu, ki je imel neskaljeno srečo. Na kresni večer je šel v gozd med praprotno. Vlegel se je in čakal, da so mu skrivnostna tajna bitja nasula v škornje praprotnega semena. S tem ga je doletela sreča. In spet se oglasi po-

vest. Govori o človeku, ki je hotel biti bogat. Na kresni večer se je odpravil na križpotje za vasjo. S seboj je vzel »Kolomanov žegen«. O polnoči si ji zarisal krog, stopil vanj in klical vruga, ki čuva zaklad. Prišel je ves ognjen, a v krog si ni upal. S seboj je imel cele kose zlata. Oni, ki je bil v risu, se je ustrašil, pa je zaklical »Bog ti meni pomagaj!« Ko je zlodej slišal besedo Bog, je izginil in z njim izginile kepe zlata! Med dekletih je vstala povest o veščah, ki hodijo to noč mimo oken. Kjer ne najdejo venca nad vrati in rož na gredljih — tam ni sreče v zakonu. — Ogenj pojema. Fantje zavihajo hlačnice in začno skakati čez zubelj. Kdor se osmоди, nima sreče v ljubezni. — Tako mineva čarobna kresna noč.

Okod ti običaji? Gotovo, da niso v neposredni zvezi s praznikom sv. Ivana, dasi nekateri to trdijo. Kresovi naj bi po njihovem mnenju pomenili ogenj vere, ki ga je užigal Judom Caharijev sin. Možno je, da bi bila ta razlaga sprejemljiva, vendar nima s kresovanjem nobene zveze. Vse šege kresnega večera imajo svoj izvor v paganskih običajih naših pradedov. Opazovali smo že celo pri cerkvenih bogoslužnih obredih, da so se v svojem postanku razvili iz paganskih šeg ter očiščeni in s krščanskimi misteriji prerajeni zavzeli v cerkvenih obredih važno mesto. (Primeri svečnic!) Tembolj upravičeno trdimo o šegah na kresni večer.

Naši pradedje so bili pagani in seveda malikovalci. Častili so svoje malike pod milim nebom: na holmih, skalah in v svetih gajih. Posebnega duhovništva niso imeli. Župan, vojvoda ali kak drug starejšina je opravljal obenem svečeniške posle. Severni Slovani so pa imeli krasne templje (Štetin, Rujan) in poseben stan duhovnikov. Zlasti so častili pradedje solnčno luč, ki je bila po zimi oslabiljena, začarana, spomladi pa se je vzbudila in dala življenje zemlji. Praznik v čast bogu solncu so praznovali ravno o kresu. Takrat je namreč najdaljši dan in najkrajša noč. Spomini na to prastaro bajeslovje so se nam ohranili še v običajih na kresni večer. Seveda je tekom stoletij izgubil prvotni pomen kresovanja iz prevzel krščansko misel o kresovih žve vere, ki so jo sprejeli naši predniki in se s kresovanjem vsako leto zanjo zahvaljevali.

F. T.

Sv. brata.

(Ob 1100 letnici.)

Tiho sanjalo je morje ob Solunu

Ob obrežju stala sta svetnika s brata
čakajoča ladje lahne ptice,
da ponese ju skoz Dardanelska vrata
v Moravo, ki željna je Resnice.

Tiho plakala je mati v knežjem domu,

»Ostanita vsaj mi v domovini!
V bolečini vaju sem rodila,
zapustila zopet v bolečini!
O nikar ne silita na tuje.
ne ranita matere še huje!«

Tiho plula ladja je po morju,
 »Matere ne zabiva ljubeče«
 brat Metod Cirilu bratu reče.
 Bila nam je blaženi studenec
 ki življenje in ljubezen hrani.
 Ali kdor je Kristusov učenec,
 On odpovedi in trudov se ne brani.

Tiho poje zvon večerno pesem,
 O Marija, mila zarja vzhodu,
 žar razlivaj daleč po zahodu!
 Vladarica Bospora češčena,
 ti kraljica Carigrajska slavna
 Bodi nama zvezda zveličavna!

Tajno pesem pojejo gozdovi,
 željno čakajo resnice Moravani,
 zbirajo se s knezom Rastislavom
 da sprejeli brata bi Solunska
 na ravnini travnati, prostrani.

Sveto blagovest Ciril naznanja:

Bratje dragi, ljudstvo Moravansko
 prišla sva, da vero bi krščansko
 širila z besedo, ne jeklenim mečem.
 Knjige nosiva za moravanske brate,
 knjige, ki vsebujejo resnice zlate.

Tiho jokajo v radosti Moravani!

Nikdar niso slišali besed domačih!
 O kako veseli so pagani,
 da jim blagovest apostol sveti
 prvič v govorici materni oznani.

Padajo maliki z žrtvenikov.

Sveta vera v ljudstvu je kali pognala,
 Kristus vlada vernim Moravanom,
 Blagovest je temo zmot pregnala —
 luč Resnice zasijala je paganom.

Tisoč let in sto se v vek je zlilo.

Po deželah, kjer sta brata sveta
 širila resnico med slovanskimi rodovi,
 danes radostno gore kresovi
 In v hvaležnosti pozvanjajo zvonovi,
 ker v jeziku molí se domačem
 sveti Bog pod slamnatimi krovi.

Tajnostna molitev dviga se v oblake:

Svete Bog, ki ljubiš vse sinove,
 Ti, ki Sina si poslal, da kapljice Njegove
 orosile so vse zemeljske rodove,
 hvala ti, prisrčna hvala,
 da si nam poslal solunska sveta brata,
 ki sta nam resnice luč prižgala.
 Hvala ti, Neskončni, večna hvala!

Janko Žagar:

Slepi godec.

SV. Blaža dan 1927.
V Koritih nad Idrijo sta praznovala Nace Mohorič in Ivanka Kopač petdesetletnico življenja in petindvajsetletnico zakonskega veselja in trpljenja. Bil je praznik za družino. Osem sinov in hčera je ta dan še bolj kot večkrat prej molilo zahvalo Vsemogočnemu za zdravje in milost roditeljem.

Tudi sorodnike, sosede in župnika so povabili na srebrno svatbo. Videl si med gosti tudi vedno veselega Mrljaka in daleč naokoli najstarejšega, a še vedno čilega soseda Tratnika, ki je vso deco Mohoričevo držal pri krstu.

Sam se je povabil slepi godec Andrejček.

Že nekaj dni prej je menda zvedel, da bo na Blaževo po slovesnosti pri ledinskem sv. Jakobu še daljša slovesnost doma v Koritih. Bil je prepričan, da bo njegova po idrijski okolici povsod znana harmonika povečala slavnost dvojnega praznika.

Že sem srečaval slepega Andrejčka od Fare v Kanomljo, a na tisti svatbi sem občutil vprašanje Jezusovih učencev. Mnogo je bilo siromakov hromih in gluhih in obsedenih in mesečnih in gobavih,

a za slepega so se posebej zanimali. »Učenik, kdo je grešil, on ali njegovi stariši, da se je slep rodil?« Domislil sem se Gospodove besede. »Ni grešil ne on, ne njegovi stariši...«

Navršje je zibalo slepega Andrejčka. Tam pod Oblakovim vrhom, kjer si segata v roko Kanomlja in Tribuša in jima sosedita Šebrelje in Vojsko. A ne samo Andrejčka, še ena sestra njegova je bila slepa rojena na svet. Tam sta rasla slepi brat in slepa sestra. Nikdar nista videla kanomeljskih grap in ne megla in oblakov nad ozko a dolgo dolino. Rekli so jima, da je solnce na vzhodu in sta verjela, da je najvišje na nebu in sta molila poldan. Čutila sta, da je solnce gorko, da žge, da greje in daje življenje naravi, da je zlato, da kar jemlje vid, da si drugi pred njim zastirajo oči, nista doživela. Slišala sta žuborenje kanomeljske studenčine, da je časih plitva in iskra kakor vranec, časih bolj globoka in lena kot jesenska megla, nista videla. Za vse je bil gozd zelen in travnik pisan in njiva oblečena kakor za svatbo, za Andrejčka in slepo sestro ne.

Slepa sestra se je držala doma in delala, da so se čudili, slepi brat pa je prijel za harmoniko in bil prepričan, da je zanjo kakor ustvarjen. Res. Kar sama mu poje. Se smeje in vriška, joka in čuti vse, kakor njen gospodar slepi Andrejček.

Županstvo pri Fari in še višja oblast v Idriji sta mu dala pisano pravico, kjer stoji razločno, da je Andrejček »potujoči godec in sme po okraju izvrševati svoj poklic.«

Dolg predpust, številni oklici, dobra žena, ki ga zvesto spremlja, dobra radodarna srca so zdravje in veselje za slepega godca.

»Andrejček, zapoj Slepca.« je dregnil vanj veseli Mrljak. Hudo mi je delo. Zdelo se mi je, da bo pesem doživeta in sem se bal in sem hkrati želel, da bi ta trenutek bili okrog slepega pevca vsi pevci in vse pevke, ki sem jim kdaj prigovarjal: doživite pesem, občutite kar požete, da ne bo pesem suha in plehka, da ne bo kakor star lišaj na še bolj stari jablani.

Kolikokrat se spomnim prizora v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Sattnerjevo Assumptio so peli. Kdor je hotel poslušati, je kar gledal pred sabo vso nebeško slovesnost, vso srečo angelov in svetnikov, veselje in ljubezen sv. Trojice ob Marijinem vnebovzetju. Angeli so peli. Očaki in preroki in vsi pravični stare zaveze so stali mirno do- stojanstveno in so peli in deklamovali Kraljici nebeški. Kako smo vživali lepoto glasbe. A še vse bolj so jo morali občutiti slepi in slepe, ki so jih privedli iz zavoda slepcev kurat Bonač in tri ali štiri usmi- ljenke. Kako so se jim bočile prsi, glava jim je bila dvignjena, usta lahko odprta. Pritajeni vzdihli so pričali, da razumevajo in vživajo glasbo vse bolj kakor zdravi bogoslovci, ki smo stali zraven slepih si- romakov, vse bolj kakor zdrava množica po cerkvi. Menda so po- zabili na svet. Njih življenje je bilo v nebesih.

Andrejček je pel: Ler enkrat bi videl, kak' solnce gor gre. Pela je z njim harmonika. Tudi svatje, ki navadno niso bili navdušeni na bogastvo pesmi, so utihnili.

Andrejček je končal himno slepca: Rad enkrat bi videl soseda oči, bi vprašal v očesih, kar srce taji...

Soseda oči! Kakšni smo tvoji sosedje, slepi brat, Ali misliš, da se da še brati v očeh, kakor nekdej. Kaj ne vara toliko dekliških oči svojih mater, ki mislijo, da je že v očeh hčera resnica, ki verjejo, da so hčere še njihove, ali imajo očetje še smisel in modrost, da bi brali sinovom grehe in kreposti v očeh ali ni večkrat v očeh sestre zlobnega natol- cevanja in sumničenja?

Gospod, ki si ljubil in ljubiš vse, ki si razumel, zakaj se je učencem od rojstva slepi bolj smilil kot drugi siromaki, zakaj puščaš slepe med zdravimi? Ali ne v dušno zdravje nam? Kaj ne govoriš po slepih naših bratih, naj bomo hvaležni za zdravje oči. Nismo Te vredni, če bi naše oči ne vedele za pesem zahvalno, Tvoja sodba nas bo zadela, če bi celo grehu služile.

Gospod, daj da vidim, te je prosil slepi siromak.

Daj, da vidimo, Te prosimo!

Duši daj videti! Saj veš, da sta si kakor noč in dan, kakor čas in večnost slepota telesa in slepota duše.

Narod, ki ne spoštuje svojih voditeljev, piše sam sebi obsodbo!

Molite, bratje, naj nam jih nebo ohrani!

P. Keller (prevedel dr. A. K.)

O glasbenem življenju v Altenrodi.

(Nadaljevanje.)

KROVEC se je veselil tega, kar se je lekarnarju zgodilo; uvidel je, da pevovodja med raznimi družabnimi sloji, kar je zadevalo njegovo robotost, ni delal nikakega razločka, in je sklenil, da se v prihodnje radi kritike ne bo čutil več užaljenega.

Z damama je Ciril postopal mnogo vljudneje. Priporočil jima je, naj pred zrcalom svojo prirojeno naravno ljubkost stopnjujeta do največje učinkovitosti in naj se, če le mogoče, vedno individualno oblačita in frizirata, pri tem pa naj seveda vpoštevata tudi okus časa z marljivim proučevanjem najbolj apartnih modnih časopisov.

»In sedaj, prosim, sedite!«

Ciril je motril pred njim sedečo četvorico in rekel: »Zgodi se, da mora človek na odru včasih tudi sedeti, n. pr. kadar čakamo na posamezno točko drugega pevca. Ako bi vi, gospod Stumpe, takrat sedeli s tako iztegnjenimi nogami kot sedaj, bi se koncertni obiskovalci prvih vrst bali, da jih hočete brniti v obraz.«

Krovec je prestrašeno potegnil svoje krake nazaj in zopet pogledal po svojem klobuku.

»Najprvo se boste učili govoriti,« je nadaljeval Ciril (ne da bi se kdo smejal). »Najprvo je treba znati govoriti, potem šele se človek lahko uči peti. Od sto pevcev, ki pojejo pri nas, ne zna niti pol pevca pravilno govoriti. Ali ste že opazili, da dobrega igravca razumejo pravilno zgoraj v četrtem nadstropju na galeriji, kadar govori ali poje z najtišjim šepetajočim glasom n. pr. pri prizoru umiranja na odru, medtem ko takozvanega ljudskega pevca, ki nima pojma o govorjenju, često niti blizu sedeči ne razumejo, tudi če rjove, da mu skoraj pljuča pokajo? To dela prisotna ali manjkajoča tehnika govora. Mi bomo seveda začeli čisto od spredaj, z glasovno čisto izgovarjavo samoglasnikov: a, e, i, o, u. Gospod lekarnar, recite »a!«

Lekarnar je rekel »a«.

»Recite »a« večkrat zaporedoma.«

Lekarnar je zardel in tudi krovec se je takoj spomnil na lekarnarjevo himno ki jo je tolikokrat pomagal peti.

»A—a—a—a—a,« je rekel lekarnar z zaničevanjem smrti.

»Sedaj pa vi recite parkrat »a«, gospod Stumpe!«

Stumpe je rekel: »A—a« in se je moral zelo premagovati, da ni pristavil kot po navadi: »popo—tete—karkar«.

»Torej, gospoda,« je zopet posegel vmes Ciril, »ali ste slišali »a«? Niti en pravilen »a!« Gospod lekarnar izgovarja zmes »a—ja« in »o—ja«, ker previsoko boči jezik, gospod Stumpe izgovarja »ä«, ker usta preširoko razteza in premalo odpira. Obema prihajajo samoglasniki iz grla stisnjeni. O ti goltniki — ta guturalnost! Ako bi bilo mogoče, bi morali vsem učencem petje izrezati grlo, da bi izgubili govorjenje z grlom, ki je smrt vsakega govora in petja. Glas se tvori spredaj, pri zobeh in ne zadaj, kjer bezgavke rdečkasto cveto.«

Štirje učenci petja so osramočeni in poparjeni zrlj pred se v tla, medtem ko je Ciril grabil po svoji lasni grivi s peterozobim glavnikom desne roke.

»Prosim, gospodična Tilgner, recite »a!«

Lizika Tilgner je bila čisto preplašena in je rekla:

»Ne morem!«

»Vidite« je triumfiral Ciril, »dozdaj ste mislili, da ste pevka in da lahko požete Bog ve kako težke pesmi, in sedaj ne morete reči niti »a«. Toda spoznanje pomanjkljivosti je križišče, odkoder pelje cesta navzgor.«

Po tem sokratskem izreku je Ciril naredil odmor, da bi vsi navzoči lahko premišljevali njegovo besedo. Nato je ponovil:

»In sedaj, gospodična Tilgner, recite »a.«

Lizika Tilgner je rekla »a.«

»To je »ä«,« je sodil Ciril mračno; »ä« kot pri gospodu Stumpeju. — Ali vas sedaj smem prositi, gospodična Sabina?«

Sabinica se je najprvo nekoliko sramežljivo smejala, nato pa je rekla jasno in razločno »a.«

Ciril je plosknil z rokama.

»Sijajno! Kristalno čisto! Naravnost pristno! Odrsko pristno! O, prosim, v tem slučaju morate biti naš vzor. Najlepša hvala, gospodična Sabina! In sedaj pride poskus. Gospodična Sabina, vi morate biti torej takorekoč naš nazorni material. Prosim, postavite se tik k svetilniku. In vi, gospod lekarnar, pridite sem in glejte svoji gospodični hčerki v usta, kadar izgovarja »a«. Vse je odvisno od lege jezika in kako gre sapa preko njega, in šele v drugi vrsti od odprtine ustnic. Pazite natančno. Kdor se ne nauči izgovarjati »a«, temu ostane vsa abeceda pevske umetnosti zaprta.«

Lekarnar se je postavil pred svojo hčerko, ji kukal s svojimi očali prav od blizu v usta in rekel:

»Izgovori »a.«

Deklica se je najprvo smejala, nato je rekla »a.«

Lekarnar je kukal in kukal, pa se je obrnil in rekel:

»Ničesar ne vidim! Čisto ničesar! Veste, gospod pevovodja, če stoji človek s tako debelo glavo pred tako majhnim kljunom, potem je sam sebi v luči. Svetilnik potem čisto nič ne pomaga; v luknji ostane temno.«

»To je res!« je rekel Ciril in premišljeval.

»Pa naredite vi vendar!« je rekel krovec predrzno Cirilu. »Saj imate veliko večja usta; tu bi mogoče prej kaj videli.«

Ciril ga je v odgovor samo zaničljivo pogledal in naprej premišljeval. Končno se je njegov obraz razjasnil.

»Prinesite električno žepno svetiljko,« je rekel.

Po nekolikem tekanju so prinesli svetiljko. Bila je last obhodnika Friceta in je funkcionirala proti vsemu pričakovanju ljudi, ki so poznali Fricetovo redoljubnost.

»Tako,« je rekel Ciril triumfator; »rad bi videl težkočo, ki bi je trdna volja ne premagala. Torej, gospodična Sabina, izgovarjajte ne prenehoma »a« in, gospod lekarnar, glejte svoji gospodični hčerki v usta in pazite predvsem na to, kako leži jezik.«

Lekarnar se je zopet podal na opazovališče, Sabinica je izgovarjala »a« in Ciril je pristopil z električno žepno svetiljko in nena doma posvetil.

Oče in hči sta odskočila nazaj in si drgnila oči.

»Saj slepite!« je zaklical lekarnar in snel očala.

»O Bog — o Bog — kako sem prestrašena!« je stokala Sabinica. Ciril je stal tam s svojo svetiljko kot poražen junak.

Krovec se je prvi zavedel.

»Ne bo nič pomagalo,« je rekel, »če hočemo videti, kako gospodična Sabina izgovarja »a«, mora žvečiti kresnice. Ali pa mora postati ognježrc.«

Krovec je bil nesramen človek, ki umetnosti ni resno vzel. To so vsi čutili. Samo Sabinica se je smejala njegovi šali.

Izgovarjanje »a—ja« je še dolgo trajalo, nato sta prišla na vrsto »e« in »i«. Pri zadnjem so morali usta nenaravno široko raztezati.

»i« je nekako treba z obema ustnima kotoma povedati v lastna ušesa,« je učil Ciril.

Pravilno zaokroženje pri »o—ju« je najbolje naredila gospodična Lizika in lekarnar je pri »u—ju« najbolj naprej porinil spodnjo čeljust.

Črez poldrugo uro je Ciril rekel:

»To bi bil začetek. Vaje v glasovno čisti izgovarjavi samoglasnikov bodo tvorile začetek vsake ure pouka. To je kot poštevanika pri računstvu. Danes vadimo še tekoči soglasnik »l«, da ga boste doma lahko vadili v zvezi s samoglasniki na prvih pet glasov glasovne lestvice; torej la, le, li, lo, lu — lu, lo, li, le, la in narobe al, el, il, ol, ul — ul, ol, il, el, al.«

Tisti večer so bili še strašni napor. Soglasnik »l« je glede na držanje jezika, težak, in da ga je treba nastaviti s konico jezika dva milimetra nad gornjo vrsto zob, tudi ni tako enostavno, ako je človek dozdej narobe delal.

Na koncu ure pouka je Ciril rekel:

»Sedaj še eno majhno nalogo. Izgovarjajte: »raba, riba, roba,« — ali »kar, ker, kor«! Gre za jezični r.«

Pokazalo e je, da je imel samo krovec jezični r, vsi drugi so izgovarjali nebni r.

»Ta preklicani nebni r nas bo sam zadrževal cele mesece,« je vzdihoval Ciril.

Lekarnar je povabil vse udeležence pouka na večerjo.

Vabilu so se radi odzvali. Samo krovec je rekel, da ne utegne več in je šel k »Svinčeni ščuki«.

»No, kako je bilo?« so ga tam vprašali njegovi prijatelji.

»Sijajno,« je odgovoril pevski mož. »Skoraj znam reči »a.«

»Kaj pa ste peli?«

»Peli? Vi pa imate pojme! Peli bomo šele, ko bomo znali pravilno govoriti. To se pa najbrž ne bo zgodilo pred koncem petnajstega leta pouka. Ali veste, kaj ste — nemi ste! Niti ene črke ne znate izgovoriti, kaj še eno besedo.«

Smajali so se, da je odmevalo.

Krovec je pustil, da so se smejali; tisti večer ni bil v igri čisto pri stvari in drugi dan je pel, ko je popravljaj streho mestne hiše, tako vztrajno la, le, li, lo, lu in vse spremembe te lepe vaje, da je Sabinica stopila k oknu in mu smeje se pokimala. Vsi drugi ljudje so pa menili, da je krovec dobil solnčarico in da naj alarmirajo gasilce in naj ga spravijo dol.

Lojze Golobič:

Tine in Tinka.

V.

Ribič Joso je odklenil čoln in še viknil v vežo:

»Lucija, z materjo bodita pri njem.«

Uprl se je z ного v jeklen stebrič, upognil gornje telo nazaj in se sunkoma odgnal. Potopil je dvoje vesel v vodo in rezal z njima v sredo. Še je užgal luč, da bi zvala v morje... Morje se je dremotno gibalo; le kjer so vesla pljusnila, se je živeje vzdigalo, globlje zasoplo. Iz njega so smukale ribe, se poganjale k luči in zopet čofotnile v vodo. Joso je oral v dvesto metrov od obale, pognal vesli do ročaja v morje, da se je čoln ukopal na mestu.

Na obrežju se je prebujala cela loza luči in tipala v sredo. Od čolna do čolna so se predle široke mreže, da se vanje zapleto ribe... Na odprtem morju so obstali čolni, ribiči so si prižgali fajfe in čakali...

Zadaj skalni grebeni pošastno padajo v večerno morje. Pod njimi šumi loza borovcev v neznano južno pesem... Kot plaha grlica čepi v borovju lesena ribiška koča. Luč seje v šopih iz nje: Lucija, edinka ribiča Josa, in njena mati bedita ob postelji; na njej gori Knežan Tine že v tretjo noč...

Na večer tistega dne, ko je šel z domačije, je izstopil pri morju. Pa kam bi? Noge je vzdigal kot dvoje težkih polen, glava mu je padala, s kladivom je toplo v njej. Ven je šel iz mesta, na obali je iskal; pa ni več znal, kaj bi. Taval je po peščeni stezi, zašel med borovce, tipal, se opotekal. Ujel se je za izgledano čer, se je blazno oklenil, da je iz dlani rdeče vrelo v razpoke. Pred očmi se mu je zamajalo, prsti so odstopili, mlad hrast se je zrušil v sredo steze...

Ko so luči pri Bogu ugašale, so se vračali ribiči z mrežami in lovom v koče. S steze so pobrali Tineta. Joso je klet:

»Kajoni so ga, naj jih morje požre! Pa jaz nisem kajon, zato bo v moji koči dobil zdravje.«

Še tisto jutro mu je Lucija izmila kri. Odkrila je široko rano: tčez vse teme je zevala. Odela mu je teme s hladnimi zelmi in vso glavo povila v mehke povoje. Tine se ni predramil. Spačilo se mu je obličje v bolečini; pot se mu je izlival po čelu, iz senc je vroče puhtelo kot iz peči. Lucija se ni ganila od postelje. Verno je zrla v Tinetov izmučen obraz in z otiračem popijala pot.

Ta noč je tretja, kar so Tineta prinesli, pa ni še odprl oči. Joso je odveslal na morje na lov, Lucija in mati bdita pri bolniku. Ta vela starica čepi v kotu v dve gube, glava ji leze v naročje.

»Mama, noči so vas izmučile, pojdite v posteljo; če bo oživel, vas bom pozvala.«

»Res, Lucija, težke oči imam,« se je dvignila starica in se odplazila v stransko sobico.

Lucija je odvila luč in sedla na nizko stolico, pleteno v naslonjač. V njej se je budilo sočutje:

»Ubožec! Zlobnež te je po glavi. Ti nisi kriv, nimaš zlobe v obličju. Boli te, pa ne veš za to. Umrli boš, pa ne boš znal, da si umrl. In tvoja mati ne bo vedela. In sestra. Čakali te bosta, na prag bosta hodili, ti pa boš pri morju spal. Ubožec...«

Lucija, nemirno južno dete z opaljeno poltjo in kot težak mrak temnimi vekami! Morje je njeno in čoln in mati in še oče, ki je le poredko doma. Včasih na večer zasanja v čolnu, da bi veslala na širake vode. Tam za vodami so srečne dežele brez mej... Tu v borovju pa je samotno: sredi noči razpne roki v sladkem snu, pa sune v mrzlo zidje. O tako tesno je doma — —

»Imaš sestro, tujec? Te ljubi?« Luciji je šlo iz osamele žalosti:

»Jaz pa nimam brata. Tako sama sem. Da si ti moj brat, tujec. Nikogar ni k nam. Le morje je naše, pa zvezde in te čeri krog kočice...«

»Mati!« je zaprosilo od postelje.

Lucija plane iz sanj, privije luč.

»Mati, vode!«

Stopila je do vrat in zajela v čeber. Dvignila je z levo podzglavnik, v desni mu prinesla čašo do ust. Srebnil je, še en požir, potem se mu je razodelo:

»Kje so moja mati?«

»Ni matere tu; pri poštenih ljudeh si, krvavega so te prinesli.«

Široko je razprl oči, in doumel.

»Pri mcrju si.«

Tedaj se mu je odgrnilo. Videl je nazaj do tiste noči, ko je Tone vrgel vanj poleno.

»Ti si dobra deklica, Bog ti plačaj.« Hvaležno jo je gledal; v očeh se mu je vlažilo: »Mati si mi in sestra.«

Pa se mu je vzelo iz spomina: »Sestre nimam. Ne vem, kaj je sestra bratu... Morda koš je ta deklica meni? — Ali si Tinka, dekle?« V sladek spomin je zašel.

»Ne, Lucija.«

»Lucija, Lucija...« Glas mu je mrl: »Lucija, daj mi vode!«

Srknil je: »Lucija, ti si Tinka, jaz pa sem Tine...« Le dihal je še besede, ki jih Lucija ni ujela. Poč mu je vrel iz las in čela in lica, trudna bledica je legla čez vse obličje, zaprl je oči.

»Tine,« je prišlo prvič iz dekleta, kakor da je meni rana razklana, me boli.«

Plašno je odprl oči, nemiren blesk je sejal iz njih; pod strop je blodil, do slike: trije črni križi strmijo iz nje; Jezus in dva roparja visé na njih.

»Tone, nà poleno, še enkrat me lopni! Ne, ne! Uf, ubil me bo...« Iz blaznosti mu je zrasel glas v presunljiv krik: »Ubil me bo.«

Lucija drhti v grozi. Vidi, da se povoji rdeče barvajo. Vzame volnem otirač, ga pomoči v vodo, da bi Tinetu hladila čelo. Nagne se mu nad obličje. Tedaj Tine bolno zaječi:

»Tinka, tvoj nagelj me boli, boli, boli...«

Tinetu se je rana vnela. No, in? Okno se odpira in smrt v črnem plašču se steza... Ne! Smrt že od večera stoji pri vzglavju in zdaj snema z ramen mrzlo, mrzlo koso — — —

(Dalje.)

V trudu in znoju.

(Poročilo o prosvetnih tekmah.)

Upanje nas ni varalo. Prosvetne tekme se pridno nadaljujejo. Društva so umela naš poziv in dosegajo pri tekmah razvese-

ljive uspehe. Najboljše moči so na delu. Res, da se zdi to delo težavno, a uspehi kronajo trud.

Zmagalci in zmagalke pri prosv. tekmah v tolminskem okrožju.

Tekme v Poljubinu.

Prav lep dan smo doživeli dne 15. maja v Poljubinu, kjer so se zbrali tekmovalci in tekmovalke iz tolminskega okrožja. Ob treh popoldne so se začele tekme v domačem društvu.

V izpraševalni komisiji za člane so bili gg.: Franc Premrl, predsednik, Vladko Koznač, Ivanka Tuta in Rutar Marija, Predsednik je otvoril tekmo in poklical fante po abecednem redu. Vsi odgovarjajo 'Navzoč!' Začne se izpraševanje. Tekmovalec Kavčič Miha je dobil naslednja vprašanja: Kaj o Bogu misli večina človeštva, Simon Gregorčič in Ljubezen do naroda. Za njim je bil vprašan Kenda Ivan, kateremu je ko-

misija stavila tri vprašanja in sicer: Kako je z bogovernostjo odličnih učenjakov, Slomšek kot pisatelj, pesnik in vzgojitelj, Katere zapovedi obsega katoliški program. Leban Ivan je odgovarjal na sledeča vprašanja: S čim najlažje dokažemo bivanje božje, Prešernovo življenje in Krekovo delovanje ter njegov pomen, Zanimiva vprašanja je imel Leban Matija: Smotrne uredbe na svetu, Mahničev pomen v kulturni zgodovini, Kaj so nasprotniki očitali kat. nasrodnjakom. Ko je odgovarjal Leban Mihael na vprašanja: Kaj priznavajo brezverni velemi, Kaj očitajo Gregorčiču in zakaj so očitki neutemeljeni, je stopil v sobo g. zvezni tajnik s štirimi člani »Mladike« in g.

župnikom Abramom. Okrožni predsednik je goste pozdravil v toplih besedah. Vihar no navdušenje je spremljalo kratek pozdrav, ki ga je izročil v imenu Prosv. zveze došli g. zvezni tajnik. Nadaljevalo se je izpraševanje Antona Manfreda, ki je odgovorjal na vprašanja: Slomškovo življenje, njegove zasluge in s čim bomo društvo ohranili živo.

Komisija se je odstranila za 10 min. in javila sledeči izid: Zmagalec je *Leban Mihael*, ki je pohvalno rešil vprašanja in dobil 10 točk. Dobro je odgovarjal Kenda Ivan, ki je tudi dosegel 10 točk. Zadovoljive odgovore so dali Manfreda Anton (9.5 točk), Leban Ivan (9.5), Kavčič Miha (9 točk) in Leban Matija (9 točk). Vsi navzoči so obenem z g. zveznim tajnikom častitali tekmovalcem in zmagovalcu. Predsednik komisije je zaključil fantovsko tekmo ob petih popoldne.

Po desetminutnem premoru je nastopila komisija za *dekliško tekmo*. Predsedovala je gdč. Ivanka Tuta, kot člani so bili v komisiji še g. okrožni tajnik, Pepca Rejec, Rutar Marija in okrožni predsednik. Tekmovalce so članice: Gaberšček Nežka, Kenda Lucija, Kenda Lojzka, Kenda Justina, Klinkon Ivanka, Klinkon Marija, Kuk Ivanka in Klinkon Jožefa. Dekleta so odgovarjale točno, le nekatere so v plahem strahu dobile korajžo šele na pobudo g. zveznega tajnika. Komisija je stala pred težko nalogo, ko je morala določiti zmagovalko. Kosale so se Kenda Justina, Klinkon Pepca in Klinkon Ivanka. Kot zmagalka je bila proglašena po dodatnih vprašanjih *Kenda Justina*, ki je dobila 10 točk. Isti uspeh je dosegla Klinkon Pepca, ki je prejela v darilo lepo knjigo. Klinkon Ivanka, Klinkon Marija in Kuk Ivanka so dosegle po 9 točk in pol, ostale po devet. Po vsestranskih častitkah je komisija zaključila tekme.

Tekmi so prisostvovali poleg domačih tekmovalcev in tekmovalk tudi tekmovalci in tekmovalke s komisijami iz Čadrga in Ljubina. Soba je bila zelo okusno okrašena, dekleta so nastopila v pestrih narodnih nošah, tekmovalci s šopki šmarnic. Med tekmovalci je vladal vzoren red in živahnost.

Po končanih tekmah so se vsi skupaj od-

pravili v bližnji gaj, kjer so bili slikani tekmovalci, tekmovalke in komisije. Zvezni tajnik je po prelepem govoru razdelil diplome. V obeh so se tekmovalcem lesketale solze veselja. V društvenih prostorih se je nato vršila neprislujna prosta zabava. Določena pesem se je glasila po mirni, prijazni vasici. Vsem je ostal ta dan v neizbrisnem spominu.

Tekme v Zatoľminu.

Dne 29. maja so tekmovala dekleta v Zatoľminu. To so članice, ki so neustrašeno ostale zveste našim načelom, dasi so se nekateri člani iz Zatoľmina prelevili. Tekme so trajale od petih do sedmih popoldne. Tekmovalke so okusno okrasile društveno sobo in prišle vse k tekmam v narodni noši. V izpraševalni komisiji so bili: Kavčič Marija, predsednica, g. okrožni tajnik, Manfreda Katarina in Kutin Jožef. Tekmovalce so članice: *Tuta Ivanka* (10 točk, izžrebana), Rutar Mici (10 točk), Kutin Marija (9.5 točk), Tuta Ančka (9.5 točk), Tuta Lucija (9.5 točk), Košuta Marija (9 točk) in Rutar Lucija (9 točk). Iz rezultatov sledi, da so tekmovalke prav dobro odgovarjale. Žreb je odločil med Tuto Ivanko in Rutar Mici v prilog prvi.

Tekme v Podgori.

Izmed društev v goriški okolici se je prvo prijavilo k tekmam prosvetno društvo v Podgori. Dne 31. maja zvečer so se istočasno vršile fantovske tekme, katerim je načeloval prof. Bednarik in dekliške tekme, ki jih je vodil zvezni tajnik. V komisiji za fantovske tekme so bili gg.: J. Bitežnik, C. Kosmač, M. Brezigar, A. Čuk in društveni predsednik J. Bandelj. V komisijo za dekliške tekme so bile pa določene ggdčene: K. Kocjančič, A. Simsič in A. Maraž.

Dekliška tekmovalna vrsta je bila številčno nepopolna. Tekmovalce so le štiri članice in sicer: *Gomišček Anastazija* (10 točk, zmagalka), Okroglič Nada (9.5 točk), Klavčič Marija (9 točk) in Pintar Marija (7 točk). Umaknila se je pred tekmo Bandelj Antonija, Klavčič Marija pa je vsled bolezni dobila še pismena vprašanja, ki jih mora rešiti tekom meseca. Tekmovalke naj bodo za zgled vsem drugim članicam! Dis-

plome je vpričo članstva rzadelil g. zvezni tajnik. Istočasno je tekmovalo sedem mladih fantov in sicer: Brešan Damijan, Brešan Jožef, Bandelj Jožef, Albin Hvala, Terpin Silvan in Franc Kogoj. Izpraševalni komisiji je predsedoval prof. Bednarik. Tekmovalci so odgovarjali pogumno, a opazilo se je, da so »Zrna« večinoma bolj znali na pamet, kot pa jih umevali. Zlasti trd oreh je bil apologetični del. Najbolje se je odre-

Karla Kocjančič (načelnica komisije) in Angela Maraž. Ob sklepu so bile udeleženkam razdeljene diplome.

Naslednji dan t. j. 6. julija so pa tekmovali člani. Ob treh popoldne se je sestala komisija iz gg.: dekan Al. Novak, predsednik, Bric Ivo, Pavlica Fr. in Furlan Maks. Zastopani so predsedniki društev iz Dornberga, Vogerskega in Črnič. Po določitvi podrobnega načrta gre komisija v okrašeno

Prosv. društvo v Poljubinu o priliki prosv. tekem.

zal mladi *Terpin Silvan*, ki je dobil 10 točk. Opazilo se je, da »Zrn« ni le pozobal, temveč tudi dobro prebavil in vedel še marsikaj, kar ni bilo v »Zrnih«. Njemu so po uspehih sledili: Damijan Brešan, Josip Brešan, Boris Stanič, J. Bandelj, Albin Hvala in Franc Kogoj. — Ob koncu tekem je g. zvezni tajnik v pohvalnih besedah častital tekmovalcem in zmagalcu. Z diplomami v roki so šli fantje in dekleta domov s sklepom, da se bodo prihodnje leto še bolje odrezali.

Tekme v Batujah.

Na binkoštno nedeljo so tekmovali članice Dekliškega krožka v Batujah. K tekmi so se prijavile: Koron Frančiška (9 točk), *Plahuta Almira* (10 točk, zmagalka), Plahuta Milka (8 točk), Skert Stanislava (9 točk), Ušaj Ivana (8 točk), Vetrih Pavlina (8 točk). V izpraševalni komisiji so bili preč. g. dekan A. Novak, predsednik društva,

sobo, kjer so pričakovali tekem člani: Koron Jožef, Koron Anton, Mermolja Bogomir, Mermolja Franc, Pirjevec Fr. in Ušaj Leopold. Predsednik komisije pozdravi navzoče z društvenim pozdravom »Bog živil«, na kar vsi istotako odzdravijo. Komisija in tekmovalci zavzamejo prostore. Predsednik komisije spominja prisotne na vztrajno delo v batujskem društvu. Poudarja, naj ostane duh današnjih tekem vzor za delovanje v javnem življenju in otvori izpraševanje tekmovalcev po abecednem redu. Uspehi tekem so sledeči: Koron Jožef (9½ točk), Koron Ant. (9 točk), *Mermolja Bogomir* (10 točk, zmagalec), Mermolja Franc (8½ točk), Pirjevec Franc in Ušaj Leopold (po 8 točk). Predsednik komisije vpraša tekmovalce, ali so zadovoljni z razredovanjem. Vsi pritrdijo. Komisija častita zmagalcu in vsem pridnim tekmovalcem. Ob petih popoldne se navzoči razidejo z veseljem nad lepimi uspehi.

D. Doktorič:

Naj živi naša pesem!

Pesem je zrcalo narodove duše.

Ko je izraelsko ljudstvo stalo na vrhuncu svoje slave, sta njegova najslavnejša kralja David in Salomon zapela prekrasne psalme, ki bodo oznanjali do konca časov slavo božjo, a tudi slavo ljudstva, ki je rodilo taka navdihnjena pevca. Nič manj pa niso občudovanja vredne žalostinke, ki so nastale v babilonski sužnosti, ko je božje ljudstvo moralo izpiti do dna čašo trpljenja, preganjenja in bridkosti. Od božanstva navdihnjeni pevci so bili v vseh časih, v veselju in žalosti, voditelji in učitelji, vidci in preroki, ki so zavedno ali nezavedno tolmačili svojemu rodu glas božji. Bodrilci in tolažniki v bridkostih, opominjevalci in sodniki v zablodah, so bili izvoljeni posredovalci med Bogom in človekom.

Iz narodove pesmi sklepamo na njegovo svetlo, izobrazbo, na njegov značaj. Ko narod npravno in umsko propada, izgublja tudi njegova pesem, ko se narodove muke in srčne sile dvigajo, tudi njegova pesem obseva to njegovo prerobjenje.

Pesem nam slika vse mišljenje, vse udejstvovanje naroda. V pesem izliva človek, odkar biva na zemlji, svojo molitev, da z njo časti svojega Boga, s pesmijo je razveseljeval in tolažil sebe in svoje, v pesmi je dajal izraza najvzornejšim čustvom, ki so kedaj napolnjevala njegovo srce. Pesem je bila vedno ljubljena ka človeškega rodu, njegova najzvestejša tovarišica, poslanka božja.

Ne moremo si misliti življenja človeške družbe brez pesmi.

Naša cerkev predpisuje petje in

z njim dviguje slovesnost obredov. Središče naših obredov, najsvetejša daritev, je postalo tudi žarišče cerkvene glasbe. A tudi ljudstvo ljubi svojo ljudsko cerkveno pesem, brez katere bi naši prazniki izgubili svojo posebnost in svoj sijaj. A tudi izven cerkve, pri procesijah in romanjih se rada oglašajo nabožna pesem.

V našem zasebnem življenju nam je postala pesem potrebna. Pesem oživlja naša omizja, pesem razveseljuje našo deco, spremlja pred oltar ženina in nevesto in pošilja zadnji pozdrav dragemu prijatelju.

Tudi družabnost in javnost zahtevata petja. Kaj bi bilo naše društveno življenje brez pesmi? Kakšen upliv ima pesem v koncertnih dvoranah in gledališčih? Kaj vse je bila pesem borcev na krvavih bojnih poljih, kako je podžigala množice v dobah prevratov?

Čemu nam je pesem?

Naša duša naj se veseli ali naj se joka, njeno vriskanje in njeni vzdihovi bodo enako pričali o naši veličini ali o naši nizkosti, o naši plemenitosti ali propasti!

Najprej naj naša pesem slavi in časti Boga! A nikdar ne bomo mogli dobiti dovolj vzvišenega izraza, dovolj primerne oblike, da bomo njegovo hvalo dostojno prepevali. Zato zapojmo Gospodu novo pesem! Božja čast zahteva, da naša pesem živi, da živi vedno novo življenje.

Pesem je vsakemu narodu v čast in ponos!

Tudi naš borni in maloštevilni narod mora v vsakem oziru tekmoovati s svojimi čeprav močnejšimi brati, če hoče živeti. To zahteva tudi naš ponos, naša čast. Darove, s katerimi nas je Bog sam odlikoval, negujmo tudi iz ljubezni do svojega rodu.

Z žalostjo pa moramo ugotoviti, da med nami naša pesem nazadnje,

propada in izginja. Po naših domovih, po naših poljih umira domača pesem, niti po naših cerkvah ne živi več kot včasih, izumira stari rod, ki nam je ustvaril velik del naše prosvete.

Če je pesem v resnici zrcalo narodove duše, kaj naj potem sklepa mo iz tega žalostnega pojava?

Propast naše pesmi bi bila za nas največja sramota. Rešimo tedaj našo pesem! Naša pesem naj živi kot zrcalo naše duše, našega uma, naše volje. Naj novemu rodu pove, da se mu ni treba sramovati svojih bratov in prednikov, svojega naroda.

Petje je pa veda in umetnost. Ni dovolj, da imamo božjih darov naravnih sposobnosti, razuma, nagljenja in čustvenosti! Veda in umetnost zahtevata mnogo učenja in truda.

Naša pesem je najlepša cvetica, kar jih je zraslo v vrtu našega naroda, a sedaj usiha, ker jo obdaja preveč plevela, ker ni vrtnarjev, ki bi jo gojili.

Nujno potrebujemo ljudi, ki bodo po svojem znanju, po svojem srcu, po svoji volji, usposobljeni gojiti našo pesem, da bo živela in pričala o našem rodu.

Nujno potrebujemo glasbenikov, ki bodo našo pesem dvigali kvišku in jo nesli zopet med naše ljudstvo, da jo bodo vzljubili, da bodo od nje zopet odmevali naši domovi.

Nujno potrebujemo ustanove, ki nam bo vzgojila nov rod delavcev, ki bodo kos tej veliki nalogi.

Fant in dekle, pravita, da ljubita našo pesem! Pokažita, koliko je vredna vajina ljubezen z dejstvi, in pomagajta nam, da ustanovimo orglarsko šolo!

KONCERT

*Dolenje-vipavskega okrožja v Dornbergu.
Dne 24. aprila 1927.*

Po dolgem času smo zopet slišali pevski nastop oprožja, katerih nekaj smo čuli

že po naši deželi pred časom. Zelo razveseljiv pojav za našo P. Z. posebno pa za njen P. O.

Dolenje-vipavsko okrožje je to pot zopet dokazalo, da se s takim pevskim nastopom največ pripomore k moralnemu uspehu, k pevski zavesti in plemenitosti, ki jo posamezni zbori kakor tudi celotno okrožje, zadobi pri takih nastopih, ki so sicer zvezani s trudom, a s pravo požrtvovalnostjo vseh ovenčani s hvaležnostjo in velikim uspehom.

Smem reči, da je okrožje in vsi, ki so koncert poslušali, odneslo s seboj dober utis in zadovoljstvo. Teden dni pred nastopom sem bil nekoliko pesimist glede celotnega nastopa, a so posamezni zbori kot skupen pokazali vse drugače na dan nastopa.

Prvo točko je otvoril Črniški zbor s Slavčkom. Začetek je bil sicer plašen, a se je proti koncu ojunail. (Škoda, da ne morejo imeti več vaj!)

Vogerski zbor je s svojim že starim pevovodjem dobro rešil svojo nalogo. Interpretacija le preenostranska! — Saksid je nastopil z »Na planine« in »Ptičko«. Škoda, da nima stalnega pevovodje, ker pri nastopu se je dobro odrezal in pokazal zmožnosti. — »Vipavski dol« so zapeli Zaloščani. Pesmi se je poznala starost in še prematurna podaja. Drugič kaj novejšega, saj tak material ni bil slab in pesem je lepo drugače zvenela. Škoda, da niso peli tudi pri skupnem zboru. — Dornberžani imajo prav dober pevski material. »Tinica« je bila izborna zapeta in je vseh užgala. Pri »Razbiti čaši« je bil vpad plašen in se je iz plašnosti skoro za cel glas zvišal. Do konca so srečno dospeli. Moram omeniti, da je pri glavni vaji šla pesem dobro. G. pevovodja se je trudil in čast mu. (Pevci morajo tudi paziti na dirigenta, drugače je prisiljen sikati!) Dornberškemu zboru se bodo posrečile še težje skladbe. Le na delo! — Kar se tiče batujskega zbora moram reči, da so se pesmi čule bolj blagoglasno z ozirom na premoč in kvaliteto moškega materiala. Ženske so se ojunail. »Žitna bitka« je po svoji vrsti in mehki ter gibčnosti bila še dostojna. Pri »Oj pogledjte ptič«

ke« je pa moral tudi vsak uživati. Razno-
barvnost te pesmi je bila dobro interpre-
tirana. Zbro je gibčen.

Skupen zbor je štel okoli 170 pevcev. —
Moški zbor je zapel »Vojaci na potu«, me-
šani zbor pa »Ptički po zraku letajo« in
»Vetrček po zraku gre«. Kljub taki veliki
množici pevcev in pevk se je posrežilo g.
pevovodju izklesati iz njih dinamiko in
temperamentnost, tako, da so bile vse pe-
smi aplavdirane. Najbolj segajoča do srca
je bila »Veterček po zraku gre«, ki so jo mo-
rali ponavljati. Vse priznanje č. g. pevo-
vodju. Tehnični nastopi zborov dobri; za
skupen zbor je bil oder premajhen in treba
bi bilo več discipline v nastopu, oziroma
več vaj, kako treba vkorakati itd.

P. S. — Take nastope je potrebno, da jih

z vsò skrbnostjo gojimo. Dolžnost vsakega
okrožja je, da nastopi vsaj enkrat v letu.
Tako se pregledajo najboljše naše pevske
vrste in tako se lažje kontrolira delavnost
naših zborov. Gotov sem, da se bodo gg.
okrožni pevski referenti in gg. pevovodje
s posebnim veseljem oprijeli teh nastopov,
kjer bodo imeli najlažjo priliko pregledati
svoje zборе, jim nuditi pravo pevsko hra-
no, ki jo naši zbori toli potrebujejo. Oni
jih bodo bodrili, saj naši fantje in dekleta
jim bodo hvaležni iz srca za njih trud, ki
jim ga edino Bog največ poplača.

Še eno oviro vidim tu. Vodilnega nara-
ščaja nimamo! Dirigentov nam manjka!
Manjka nam orglarska šola! Delajmo vsi na
to, da jo dobimo! L. B.

Zanimivosti.

Pasijonske igre v Kobjiglavu. Misel, ki jo
je pred vojno uresničilo prosv. društvo v
Mirnu, je nanovo zaživela v Kobjiglavu na
Krasu. Na binkoštni pondeljek so uprizo-
rili vaščani Kristusovo trpljenje in igro
ponovili naslednjo nedeljo. Udeležba je
presegala 5 tisoč ljudi iz vseh krajev dežele.
V naslednjem hočemo podati nekaj pri-
pomb k igri sami, k besedilu in oceniti
igralce.

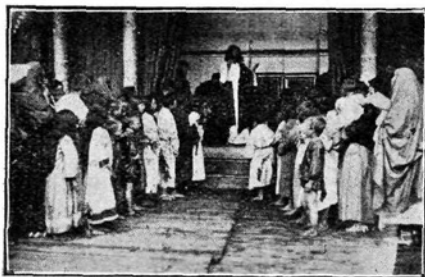
Te pripombe naj imajo le namen, da
igralci za prihodnje leto zboljšajo uprizo-
ritev, kar bo v korist le njim samim. Zelo
slabo znamenje za vsakega izobraženega
človeka je, če vzame kritiko kot »šimfanje«
in zapostavljenje. Kdor ve, kakšen namen
ima kritika, tega pač ne bo storil. Samo
sladkanje in hvalisanje le kviri značaje.
Nihče pa ni merodajen, soditi o sebi —
razen domišljavcev. Enkrat morajo prene-
hati ona pocukrana neistinita poročila o
prireditvah! Zato smo prepričani, da bodo
vsi prizadeti umeli našo kritiko. Kdor jo
zlobno obrača oceno kot ost proti igralcem,
je človek, ki hoče le pohvale. Taki pa niso
igralci v Kobjiglavu, zato upamo, da bodo
kritiko sprejeli dobrohotno, zavedajoči se,
da jim kritik hoče le dobro. Po teh pri-
pombah preidimo k oceni!

Igra je prevedena iz nemščine. Ima vse

polno nedramatskih prizorov, ki dejanje le
ovirajo. Začenja z Jezusom v Betaniji, opi-
še Njegov slovesni vhod v Jeruzalem, zad-
njo večerjo, izdajstvo na vrtu Getzemani,
obsodbo, par postaj križevega pota, križa-
nje in končuje z Jezusovim pogrebom.
Važni prizori so še dokaj izraziti. Zelo
mučni pa so vmesni prizori: Jezusovo slo-
vo od Marije, ki je sestavljeno v sentimen-
talnih dvogovorih, Veronika s potnim pr-
tom, jeruzalemske žene na križevem potu,
kockanje in zelo neučinkovit konec: Jezusa
polče v grob. Besedilo igre bi bilo treba
temeljito izpremeniti. Najlepše in resnično
je le takrat, kadar je točno povzeto po
evangelijih. Drugi prizori so le zavlačevalni
dvogovori ali pa kričavi, nerazumljivi na-
stopi množice, ki ugaja le vsled skupin in
kostumov. Ko bi zgodba ne bila znana, bi
igra ne dosegla uspeha. Posrečeni so bili
slededeči prizori: Jezusov vhod v Jeruzalem
(režija pomanjkljiva, ker so prihajali isti
igralci dvakrat na oder v isti maski in
kostumih), Zadnja večerja (le umivanje
nog je bilo predolgočasno, ker ni vmes igra-
la primerna godba), Jezus pred Kajfom
(najboljši prizor), Jezus pred Pilatom (opa-
zilo se je pomanjkanje spremstva Pilatove-
ga), Judežev obup in Petrov kes (dobro po-
srečena prizora, le glas Judov je bil nepri-

kladen), Križanje (kockanje naj bi stopilo v ozadje pri tako važnem dogodku). Smrt Kristusova je bila slabo vprizorjena: ni bilo mogoče izvesti svetlobnih in naravnih efektov.

Igralci in igralkе so hvalevredni. Zlasti se je posrečil nastop Kajfov, Petrov in Ju-

Pasijonske igre: Jezus v templju.

dežev, ki je itak »popularen«. Sinedristi so bili umestni, le iste geste in kimanje z glavami so kvarili pestrost. Zlasti so bili nedramatski istočasni odgovori več nastopajočih oseb.

Prostor je bil pač najboljši, kar jih je bilo na razpolago, vendar ni ustrezal igri. Večina poslušalcev ni ničesar razumela in se je morala zadovoljiti le z gestami in mimiko. Zaprt oder požira glas. Boljši bi bil odprt z močnim ozadjem, ki bi odbijalo glas.

V podrobnosti se ne maram spuščati, zato navedem le naslednje nedostatke: Pri igri smo pogrežali petja. Kako lepo je učinkovala pesem pri zadnji večerji! Istotako bi igra dosegla večji uspeh, če bi primerna godba spremljala, četudi neme scene. Škoda, da, da nimamo na Goriškem primerne velike dvorane, kjer bi prišla tudi svetloba do zljave. Maska je bila dobra.

Igralcem vsa čast! Iz cele vasi so bili. Veliko žrtev so doprinesli za uprizoritev in pripravili so se nanjo s sv. obhajilom, kot se spodobi. Uspehi so bili z ozirom na to, da je ta predstava prva, zadovoljivi, v gmotnem oziru naravnost nepričakovani, ker je vreme na binkošti kazalo slabo.

Nasveti bi bili tile: Tudi Goričani bi z veseljem hodili vsako leto v naš mali in skromni Oberammergau, ko bi vaščani sklenili, da vsako leto uprizore na določene nedelje — vsaj štiri — pasijonsko igro. Seveda bi morali izboljšati igralci besedilo, oživiti posamezne prizore in zlasti prirediti pripraven prostor. Slednje bi se dalo doseči s tem, da bi postavili zidan, odprt oder in za občinstvo preskrbeli streho iz velikih ploh na železnih stebrih. V vasi naj bi se na vidnem mestu postavil velik križ, kot v Oberammergau na Bavarskem. Pred prireditvijo naj bi se vršila primerna tridnevna pobožnost. Na vsak način bi morali oskrbeti pevske točke in če se le da — dobro izvežbano godbo, ki bi proizvajala nalašč v to prirejene komade. Prvi predpogoj pa je: besedilo izboljšati in scene preurediti! Naša organizacija bi šla taki ustanovi prav rada na roke in ji vsestransko pomagala.

Častitamo č. g. kuratu, ki je vodil igro in dobro izpeljal vlogo Kristusa, pohvalno omenjamo g. učitelja, igralce Judeža, Petra, Pilata i. dr. Ženske bi morale imeti ponekod več vaje. Prvi njih nastop je bil pa vseno dober. Razveseljivo je dejstvo, da je sodelovala vsa vas in vse kat. organizacije: Prosv. društvo, Mar. družba in otroški vrtec. Med igralci smo videli tudi stare gospodarje, katerim gre še posebna čast, da so žrtvovali svoje delo in celo počitek. Vsem dajemo javno priznanje in pohvalo!

Pisma uredniku.

Hrenovice. Prav rad objavljam Tvoje pismo, v katerem opisuješ društvene razmere v Postojnsčini. — Prosvetna društva v našem postojnskem okraju so kot priklenjena na močno verigo, po večini nimajo dovoljenja za javni nastop. — Pač bi rada poročala o našem napredku in o prosvetnih tekmah, toda kaj? S kakšnim veseljem in

zanimanjem prebiram poročila v »Čolniču« o delovanju prosvetnih društev vipavskih, goriških in drugih. — V našem hrenovskem izobraževalnem društvu je malo življenja, vsa čast društvenim pevcem, kateri vzdržujejo društvo sploh še pri življenju. — Toda mislim, ker ne moremo napraviti javnih predstav, bi se lahko uprizarjale zasebne

predstave; slednjih bi bilo lahko precej. Lahko bi se obnovila nedeljska predavanja in kake druge zabave, oziroma poučni razgovori, nagovori, deklamacije itd. Lahko bi več fantov obiskovalo pevske vaje. Naša fara ima precej pevskih moči, a po večini se ne uporabljajo, fantom je le malo za prosvetni napredek našega naroda. — Tudi dekleta bi bila lahko bolj resna v tem oziru; ustanovila bi kakšno organizacijo. — Tudi za čitanje je zanimanje, a vendar premajhno. — Pri fantih in dekletih manjka korajže in smisla za narodni obstanek. — Bog živi zavedne slovenske fante in dekleta, kateri imajo skrb, da povzdignejo svoj narod do čim višjega kulturnega napredka. Zavednemu Slovencu ni edina skrb lastna dobičkarija, oziroma divjanje po plesiščih, marveč žrtvuje marsikaj za obstoj svojega ljudstva. — Prihodnjič še.

A. C. Prav lepa hvala za darilo! Pesmica je pomembna, dasi ni oblikovno dovršena. Ima pa lep nauk »S kletvino proč!«

Iz tvojih krogov, o mladina,
izgine grda naj kletvina!

Da ne boš tožil, ko gledal
novo zorno boš mladino:

V mladosti revež jaz sejal sem kletev,
sedaj, ko star sem že in ves osivel,
je sinova kletvina moja žetev!

R. P., *Renče*. Govor ob slovesu društvenikov je lep, vendar za tisk predolg. Shranili ga bomo v arhivu, da ga posodimo društvom ob sličnih prilikah! Hvala!

Dekletom v Podsobotinu: Pristrčni »Bog plačaj!« za obojno darilo. Kdo je bolj vesel, da je društvena kriza rešena, kot mi!

Iris. Fant, napreduješ! Skoro me je sketelo, da bi Ti eno pesem priobčil, ko ne bi imela preveč oblikovnih in slovničnih pogrškov. Grmade — postave, menda ni rima! V »kresno noč« si pa spravil le preveč ptičev: slavčka, palčka, ščinkavca! Če boš zvest, Ti priobčim — s popravki seveda!

Marijini družbi v Šturiji. Naj bi se Vaše želje uresničile! Ostanite pridne in Mariji ter društvu zveste!

Naši ljudje.

Naš bivši predsednik iz *Renč*, *Mozetič Andrej* je odšel 28. marca v Ameriko. Bil

je soustanovitelj prosvetnega društva »Iskra« in njegov prvi predsednik. Ves čas od ustanovitve društva do odhoda je neumor-

no in nesebično vodil društvo. Pri članstvu in organizaciji ostane v trajnem spominu! Za slovo so mu prijatelji spesnili sledečo pesem: Od tebe, dragi brat, se preiskreno — poslavljamo zdaj z željo eno — Naj spremlja sreča Te povsodi — in božja roka naj Te vodi — da vrneš se kedaj nazaj — v preljubi naš domači kraj!

Kanomlja je vasica pri Sp. Idriji, ki šteje precej dobrih deklet. V svojem dekliskem krožku imajo redno domačo šolo. Kolikega pomena je naša organizacija za mladenke! Same trdijo tako: »Če bi ne imele krožka, Bog vé, kje bi se potepale. Tako pa redno prihajamo skupaj in si štejemo v čast, da čuvamo svoje in cele vasi dobro ime. Tekme so težke, a vendar smo se jih lotile. Ne gre nam za darilo — me hočemo obogatiti naš um in utrditi značaj, da bomo kot verne matere nekdanj čuvale zvestobo Bogu in domu.

† *Edvard Brankovič*. Poznali smo blago dušo, ki uživa sedaj že večni pokoj. Skromno in tiho je prihajal v tajništvo P. Z. Na-

vdušenje mu je sevalo iz oči. Pokašljeval je in poznalo se mu je na obrazu, da je zapisan zgodnji smrti. O Ti naš blagi Edvard! Kako si dejal že ob zadnjem slovesu? Takole nekako: Škoda, da ne morem storiti tega, kar bi rad storil za društvo. Jaz do-

Dekl. krožek v Kanomlji.

bro vem, kako zelo je potrebno. Dva otročička, ki ju imam doma in društvo, to je moja najlepša tolažba. — Pa si zapustil deseteti in društvo, ter se preselil k blagi ženi v nebeško društvo! Saj si zaslužil, blagi de-

lavec, pokoj in plačilo. Bog naj Ti ga da! Rajni Edvard je bil farni organist in društveni pevovodja. Dokler je le mogel, je z vsem ognjem delal na to, da se hrani lepo petje. Udeležil se je tudi pevovodskega tečaja P. Z. Bil je zmožen pevovodja, ki je zajedno poučeval tudi tamburaški zbor. Veren in vdan v božjo voljo je čakal smrti. Pokopali so ga v soboto 10. junija na pokopališču v Črničah. Nebrojna množica društvenikov in prijateljev mu je izkazala zadnjo čast. Pomnoženi batujski pevski zbro se je s pesmijo, ki jo je pokojni tako ljubil, poslavil na grobu. V imenu Prosv. društva je govoril g. predsednik tako pri srčno in ganljivo, da so solze kapale na sveži grob. — Fantje, dekleta! Tako naj žive in v Gospodu umirajo naši člani. V božjih rokah je naše delo, naše življenje in smrt. Prosvetna organizacija bo ohranila v trajnem spominu Brankoviča Edvarda. Naj tudi vrli črniški društveniki po njegovem zgledu žive in delajo v čast božjo in korist našega rodu. Počivaj v miru, zlata duša!

PROSVETNA ZVEZA.

Prosvetne tekme. Opozarjamo društva, ki se pripravljajo na tekme, naj vsaj 14 dni preje javijo čas in kraj tekem ter imena in bivališča tekmovalcev tajništvu P. Z. Načelnike komisije za fantovske in dekliske tekme imenuje le Zveza. Ostale člane komisije za fantovske tekme določi okrožni odbor, za dekliske tekme pa tajništvo P. Z. Načelniki in načelnice tek. komisije so osebno odgovorni, da se tekme pravilno vrše in da tajniki komisij najkasneje v 5 dneh po končani tekmi pošljejo natančni zapisnik o poteku tekmovanja. Pričakujemo tudi fotografij. Red vlada svet!

Prireditve. Kdaj bo v tem oziru vse v redu! Kdor nima v glavi, mora imeti v petah! Držite se točno navodil, ki smo jih že tolikokrat dali! Napišite prošnjo na kolekovan papir za L 2. To prošnjo nesite v pod-

pis podeštatu in brigadirju, da izdata »Nulla osta«. Poleg tega je treba, da podeštat obenem z obč. zdravnikom, tajnikom in oblastno priznanim zidarskim mojstrom pregleda prostor in izda pismeni kolaudo, katerega je treba prošnji priložiti. Nato vkupiš kolek za 50 lir in še enega za 3 lire ter ju priložiš prošnji. Obenem stopiš k Mole siniju (Via Teatro), kjer dobiš »Nulla osta« od strani društva pisatelj. Sedaj šele je prošnja gotova. Kot priloge pa moraš priložiti vse točke programa v slovenskem originalu in še izvleček posameznih točk v italijanščini. Vse te papirje neseš na kvesturo vsaj 14 dni pred prireditvijo. Dokler nimaš dovoljenja zagotovljenega, nikar ne bobnaj po časopisju! Upoštevaj tudi okoliščino neugodnega vremena in si preskrbi dovoljenje za ponavljanje. — Spet in spet pa podarjamo tole: ker je s prireditvami velik križ, naj se društva raje opremejo z dva-

kratnim zanimanjem tekem! To je naš letošnji program!

Dekliški krožki iz goriške okolice imajo svoje informativne sestanke v določenih rokih. Tu dobivajo zastopnice navodila glede tekem, večerov, vodstva krožkov itd. To zasnovano toplo pozdravljamo in želimo, naj bi se isto uvedlo tudi za odbornike okoliških društev!

Odobrene igre, ki jih potrди prefektura, naj društva pošljejo tajništvu P. Z., ki jih bo izročilo v shrambo Dram. oddelku. Koliko sitnosti bo s tem prihranjenih društvom, ki bi želela uprizoriti isto igro! Egoizem v naši organizaciji nima mesta!

Osnutke za praznovanje jubileja Sv. Cirila in Metoda bomo poslali vsem društvom. Osnutki bodo stali 1 liro, katero naj okrožni predsedniki pobere od društvenih predsednikov pri prvi okr. seji. Seveda ti osnutki niso namenjeni omaram in arhivom, temveč naj se povsod predelajo o priliki akademije v nedeljo dne 10. julija. Posamezne točke naročite pri tajništvu P. Z. O akademiji pričakujemo poročil!

Tečaj za pritrkovalce se zdi nekaterim zelo potreben. Zveza bo rada uvaževala prošnje, ki nam bodo tozadevno vročene. One, ki se zanimajo za ta tečaj prosimo, naj nam svetujejo, kedaj bi se vršil. G. svetnik Marcina je radevolje na razpolago.

Izpraševalnim komisijam pri tekmah naročamo, naj v slučaju nezadostne priprave pri večini tekmovalcev tekmo ukinejo in prenesejo na določeni rok. Diplome bomo razdelili v smislu okrožnice, poslana gg. okr. predsednikom. Med tekmami se ne sme nihče vtikati v izpraševanje, ako ni član komisije. Razredovanje naj bo pravično, toda strogo. V slučaju, da se umakne kateri tekmovalec, naj se društvu odbijejo pri skupnem rezultatu točke po sorazmerju odsotnosti.

Darove za »Čolnič« so poslali nadalje: Dekanijska konferenca v Fojani (60 lir), g. Srečko Gregorec (40), Sv. Križ (25), Cerovo (10), Šturije (50), Slap pri Vipavi (10), Pod-

sabotin — Dekl. krožek (13), Dornberg (35). Najlepša zahvala! Vsi so prihajali — nekaterih ni bilo!

OKROŽJA.

Novi predsedniki. Za predsednika vipavskega okrožja je izvoljen vlč. dekan Ign. Breitenberger, predsedstvo mirenškega okr. pa je poverjeno g. Ivanu Krpanu.

Mirensko okrožje je imelo občni zbor dne 8. maja 1927. Predsedniki društev so podali poročila, iz katerih je razvidno, da so najbolj delavna društva v Mirnu, Biljah Renčah in Vrtojbi. Zaspalo je društvo na Vrh sv. Mihaela. Na zadnji seji je okrožje sestavilo nov program dela za poletno sezono v nadi, da doseže čimveč uspehov.

Nedelavna okrožja, ki ne pošiljajo zadnje čase odgovorov na okrožnice so: baško, cerkljansko, bovško in kanalsko. Takoj na delo!

Idrijsko okrožje si je na zadnjem občnem zboru izvolilo sledeči odbor: Hrovat Karol, preds., K. Medvedič taj., Vončina Franc, Bajt Anton, odbornika. Okrožje zaznamuje v tekočem letu lepe uspehe. Poživilo je 4 nova društva. Čast delu!

Vipavsko okrožje. Izlet zg. vip. okrožja na Nanos o binkoštih je kljub zelo slabemu vremenu na predvečer dobro uspel. Na vrhu Nanosa smo se pozdravili s člani in članicami skoro vseh okr. društev. Le št. Vid, Goče in Planina so bila slabo zastopana. Planinci so za isti dan pričakovali poset bratskega okrožja (sred. vip.) Izlet je poživil društveno vzajemnost, v očeh društvenikov pa dvignil ponos in zaupanje v našo organizacijo. Nadivili smo se lepoti naše ožje domovine, ki se z vrha Nanosa skero vso vidi, posebno če je zrak čist kot je bil ta dan. Posvetovanje o tekmah je bilo nad vse živahno. Popoldne smo se poslovili z upanjem na skorajšnje svidenje pri tekmah in prihodnje leto spet na Nanosu. Bog živi!

Društva! Koliko prireditev in kako malo poročil! Tajniki, kaj vas je solnce uspavalo? Česar »Čolnič« ne prejme, tudi ne priobči!